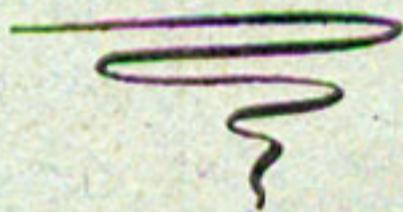

സ്വാതിതിരനാൾ.

പ്രൊഫ. എ. കെ. ജോ. തമ്പി
സംഗ്രഹം

ആർ. നാരായണപ്പണിക്കർ
ബി. എ. എൽ. റി.

സ്വാതിതികനാൾ.

ആർ. നാരായണപ്പണിക്കർ എ. എൽ. റവീ.

പ്രകാശകർ

എൻ. എസ്. എസ്. പ്രസിദ്ധീകരണശാഖ.

എൻ. എസ്. എസ്. പ്രിന്റ്
തിരുവനന്തപുരം.

1108.

വില രൂ ചരൂ

മുഖവുര.

റാഞ്ചിരാജവംശത്തിന്റെ യശസ്വതിക വിഭേദങ്ങൾ ഉൾപോലും പരക്കുന്നതിനു കാരണഭൂതനായ രാജർഷികളുടെ ഒരു ജീവചരിത്രപരമ്പര ബാലവിദ്യാത്മികരും ഉപയോഗപ്രദമായവിധത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നുള്ള അതിമോഹത്തിന്റെ ഫലമാണ് പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം. ഭാഷിണാത്യഭോജനേണ വിശ്വവിശ്രുതനായിത്തീർന്ന ഈ മഹാരാജാവിന്റെ അപഭാസങ്ങളെ ഒരു ചെറിയ ഗ്രന്ഥത്തിൽ വിവരിക്കുന്നത് അത്യന്തശ്രദ്ധാർഹമാണെങ്കിലും, ആ തിരുമനിയെപ്പറ്റി കൂടുതൽ ജിജ്ഞാസ ജനിപ്പിക്കുന്നതിന് ഇതു പര്യാപ്തമാകുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. അവിടുന്ന് രാജ്യത്രയസ്സിനുവേണ്ടി ചെയ്തിട്ടുള്ള ബഹുമാനയോഗങ്ങളെ, ദിങ്മാത്രമായിട്ടെങ്കിലും ഇതിൽ വിവരിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ ചരിത്രപിപാസികൾക്കും ഇതു ഉപകരിക്കാതിരിക്കയില്ല. ഭാഷാരീതി കഴിയുന്നത്ര ലളിതമാക്കാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ ശ്രമം എത്രമാത്രം ഫലിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു നിർണ്ണയിക്കാനുള്ള ഭാരം വിദ്യാത്മികളായ വായനക്കാരിൽതന്നെ സമർപ്പിച്ചു കൊള്ളുന്നു.

കൊല്ലം,

4-3-108.

ആർ. നാരായണപ്പണിക്കർ.

സപാതി തിരുനാൾ രാമവർമ്മമഠം രാജാവ്

സ്വാതിതികനാൾ.

അദ്ധ്യായം ൧.

ഖാലരാമവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ സംഭവങ്ങളെ
ലമാ യ രാജ്യഭാരം നർവ്വഹ്യ -ൽ അവസാനിച്ചു. അക്കാ
ലത്തു വഞ്ചിരാജകുടുംബത്തിൽ പുരുഷസന്താനങ്ങൾ ഇ
ല്ലാതിരുന്നതിനാൽ, മലയാളത്തിലെ ആചാരം അനു
സരിച്ച് ലോകോത്തരഗുണാധ്യയം സൗമന്ദ്രസാര
പുർണ്ണയം ആയ സേതുലക്ഷ്മിദായി സിംഹാസനാരോ
ഹണം ചെയ്തു. എന്നാൽ കഷ്ടിച്ച ഒരു വർഷംകഴിഞ്ഞ
പ്പോഴേയ്ക്കു വഞ്ചിരാജ്യത്തിന്റെ സുകൃതവല്ലിയായ ആ
തമ്പുരാട്ടി തിരുവയർവാണ. ആ വർഷമാനം പര
ന്നപ്പോൾ നാട്ടുകാരുടെ ആനന്ദം പരകോടിയെ പ്രാ
പിച്ചു. അവരുടെ ഹൃദയതല്ലജങ്ങളിൽനിന്നു പുറപ്പെ
ട്ട പ്രാർത്ഥനകൾ സ്വർഗ്ഗീയസിംഹാസനംവരെ എത്തി.
നവ്വെ-മാണുട് മേടമാസം ൫-ാം ന- മഹാരാണി ഒരു
പുരുഷസന്താനത്തെ പ്രസവിച്ചതിനോടുകൂടി കന്യാക
മാരിമുതൽ മൂന്നമ്പവരെയുള്ള പ്രജാവൃന്ദം സന്തോഷ
പാരാവാരത്തിൽ മുഴുകി. സംസ്ഥാനത്തെ സകലക്ഷേ
ത്രങ്ങളിലും ഈ മഹാസംഭവത്തിനു യോജിച്ച രീതിയി
ലുള്ള വഴിപാടുകൾ നടത്തപ്പെട്ടു. പണ്ഡിതന്മാരായ

നിരവധി ബ്രാഹ്മണർക്ക് ഒട്ടവളരെ പണം ദാനമായി നൽകപ്പെട്ടു; സാധുക്കൾക്ക് അന്നവസ്രാദികൾ ലോഭംകൂടാതെ നൽകി. അന്നത്തെ ദിവാൻജിയായിരുന്ന കർണ്ണൻ മണ്ട്രോസായ് പ്പോലും രത്നഖചിതമായ ഒരു വെള്ളിപ്പട ശ്രീപത്മനാഭനു കാഴ്ചവച്ചുവത്രേ.

ഈ തന്മൂലം ഗർഭസ്ഥനായി ിഷ്ണുകാലത്തെ രാജാവായിരുന്നതിനാൽ ഗർഭശ്രീമാൻ എന്ന പേരിൽ ഇന്നും അറിയപ്പെടുന്നു. നർവ്വൻ പിന്നും ൧൫-ാംനൂ- അവിടത്തെയും ചോറുണ്ണാമുതേതു കഴിച്ചു അവസരത്തിൽതന്നെ മഹാരാണി അവിടുത്തെ വലിയതന്മൂലനായി പ്രഖ്യാപനംചെയ്തിട്ട് വെറും ആൾപേരെ നിലയിൽ രാജ്യഭാരം നടത്തിയുടങ്ങി. എന്നാൽ കൊച്ചുതന്മൂലൻ കഴിച്ചു ഒന്നരവയസ്സു ചപ്പോൾ പ്രജകളുടെ ആരാധനയ്ക്കു പാത്രമായിരുന്ന ആ സുകൃതിനിന്നാട്ടുനീങ്ങുകയാൽ, അവിടുന്ന് പിതാവായ ചങ്ങനാശേരി രാജരാജവർമ്മ കോയിത്തന്മൂലൻറെയും മാത്രം പസാവായ പാർവതീരാണിയുടേയും മേൽനോട്ടത്തിലാണു വളർന്നത്. അന്നു പാർവതീരാണിക്ക് കഴിച്ചു പതിമൂന്നുവയസ്സുമാത്രമേ പ്രായമുണ്ടായിരുന്നുള്ളുവെങ്കിലും കർണ്ണൻ മൺഭോവിനെ ഉപദേശനസ്യതം പ്രജാരഞ്ജനാർമ്മം യഥാവിധി നിർവഹിച്ചുവന്നു.

രാജരാജവർമ്മകോയിത്തന്മൂലൻ മഹാപണ്ഡിതനായിരുന്നതിനാൽ അവിടുത്തന്നെയാണ് സ്വപുത്രനെ സംസ്കൃതം അഭ്യസിപ്പിച്ചത്. എന്നാൽ അതിലേക്കു അരിപ്പാട്ടു കൊച്ചുപിള്ളവായ്പർ എന്നൊരാളെ കൂടി നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു. ചെറുപ്രായത്തിൽതന്നെ

കൊച്ചുതമ്പുരാൻ അസാധാരണമായ ധീരബോധത്തി
 യും ഗ്രഹണപാടവവും പ്രദർശിപ്പിച്ചതുകൊണ്ട്, പി
 താവിനു വിദ്യാഭ്യാസനവിഷയത്തിൽ വലിയ ശ്രമം ഒ
 ന്നും നേരിട്ടില്ല. ആറുവയസ്സുമുതൽക്കു കൊച്ചുതിരുമേ
 നി തഞ്ചാവൂർ സുബ്ബരായരുടെ അടുക്കൽ ഇംഗ്ലീഷുപഠി
 ച്ചുതുടങ്ങി. സുബ്ബരായർ പ്രതിമാസം നൂറു രൂപ ശ
 മ്പളവും ഒരു രൂപ പല്ലക്കുവിലവും മഹാരാണി പതി
 ച്ചുകൊടുത്തു. ഇതു കൂടാതെ അവിടുന്ന് പെർഷ്യൻ,
 ഹിന്ദുസ്ഥാനി, തെലുങ്ക്, കർണ്ണാടകം എന്നീ ഭാഷക
 ലും അഭ്യസിച്ചുവന്നു. ഈ ഭാഷകളിലെല്ലാം എത്ര
 തോളും പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ചുവെന്നു അവിടുന്ന് ര
 ചിച്ചിട്ടുള്ള ഗാനങ്ങളിൽനിന്നും നമുക്കു ഗ്രഹിക്കാം. അ
 ഭേദം പഠിച്ചിട്ടുള്ള എല്ലാ ഭേദീയഭാഷകളിലും സുപ്ര
 സിലഗാനങ്ങൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്.

മരം-മാണ്ടു തിരുവനന്തപുരം സന്ദർശിച്ച കർ
 ണ്ണൽവെൽസ് സ്വാതിതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റെ പാ
 ണ്ഡിത്യത്തെപ്പറ്റി ഇപ്രകാരം പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു:—

“അപ്പോൾ പരിമുൻസുപ്രായമുള്ള മഹാരാജാ
 വു’ ഗാൽകോമിന്റെ മദ്ധ്യഭാരതം’ എന്ന ആംഗലഭാ
 ഷാഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒരു പരിച്ഛേദവും രംഗ്രാൻ നഗ
 രദ്ധംപനത്തെപ്പറ്റി ഗവർണ്ണർജനാൾ രചിച്ചിട്ടുള്ള
 പെർഷ്യൻഭാഷണവും സംസ്കൃതത്തിലും മലയാളത്തി
 ലും ഓരോഭാഗവും ഞങ്ങളുടെ മുമ്പിൽവെച്ചു വിശദമാ
 യി വായിച്ചു; വായന വളരെ ഭംഗിയായിരുന്നു. യു
 ക്ലിഫിന്റെ ക്ഷേത്രമിതിയിൽ ഒന്നാംപുസ്തകം രചന
 പ്രമേയത്തെ അവിടുന്നു വരച്ചുകാണിച്ചു. എന്നാൽ

എന്നെ അത്യധികം വിസ്മയപരവശനാക്കിത്തീർത്തത് ജാമദി എന്ന ഇംഗ്ലീഷ് പദം ജ്യോതിതി എന്ന സംസ്കൃതപദത്തിന്റെ തദഭവമാണെന്നും അതുപോലെ തന്നെ ഗണിതത്തിലുള്ള ഹെക്സാഗൺ, സെപ്റ്റാഗൺ, ഒക്ടാഗൺ, ഡെക്കാഗൺ, ഡ്യൂവോഡെകാഗൺ എന്നീ പദങ്ങൾ ഷഷ്ടകോണം, സപ്തകോണം, ദശകോണം, ദ്വാദശകോണം എന്നീ സംസ്കൃതശബ്ദങ്ങളുടെ തദഭവങ്ങൾതന്നെയാണെന്നും ഈ കൊച്ചുതന്മൂരാൻ പറഞ്ഞതായിരുന്നു. അവിടത്തെ ഇംഗ്ലീഷ് ഉച്ചാരണം ശ്രദ്ധമെന്നു പറയാൻ പാടില്ല. എന്നാൽ പെർഷ്യൻ ഉച്ചാരണത്തിനു നല്ല ശ്രദ്ധിയുണ്ടായിരുന്നു."

അവിടന്ന് ഇതിനിടയ്ക്കു സംഗീതപ്രയോഗവും പരിശീലിച്ചുവന്നു.

‘സംഗീതസാഹിത്യരസായലോകേ
കർണ്ണഭയം കല്പിതവാൻവിധാതാ’,

എന്നു ഗ്രഹിച്ചിരുന്ന കൊച്ചുതന്മൂരാൻ അല്പകാലത്തിനുള്ളിൽ അവ രണ്ടിലും ഒരുപോലെ പ്രാവീണ്യം സമ്പാദിച്ചു. വാദ്യവി സഭയം അദ്ദേഹത്തിനു വശഗയായി വർത്തിച്ചുപോന്നതിനാൽ യൗവനാരംഭത്തിൽ തന്നെ അവിടന്നു കവിത എഴുതിത്തുടങ്ങി.

ഇങ്ങനെ രാജരാജവർമ്മ കോച്ചിത്തന്മൂരാന്റെ വാസല്യമന്വണമായ പരിചരണത്താൽ, കൊച്ചുതന്മൂരാൻ ശുക്ലപക്ഷത്തിലെ ഉഡുപതിക്കുസദൃശം ഉത്തരോത്തരം സർവകലാലളിതനായിത്തീർന്നു.

തന്മൂരാൻ പരമഭക്തനും നീതി വിദ്വാനും സഭധർമ്മർവഹണത്തിൽ ജാഗരൂകനും ആയിരുന്നു.

അദ്ധ്യായം ൨.

ഹരർ-മാണു മേടം ൧-ാംനു- കൊച്ചു തമ്പുരാൻ പതിനാറു തിരുവയസ്സു തികഞ്ഞതിനാൽ അവിടുന്ന് നേരിട്ട രാജ്യഭാരംതുടങ്ങി. എന്നാൽ അവിടുന്നു അവിടത്തെ അനുജനായ മാർക്കാണ്ടവർമ്മ യുവരാജാവു മഹാരാണിയുടെ ഉപദേശാനുസൃതമാണ് എല്ലാ കാര്യങ്ങളും നിർവഹിച്ചുവന്നത്. ആ രാജ്ഞി വിശാലാഗ്രഭയയും പ്രജാക്ഷേമമൈകതല്പരയും ആയിരുന്നതിനാൽ ജനങ്ങളുടെ സവിശേഷമായ ഭക്തിയും ബഹുമാനത്തിനും പാത്രമായിട്ട് രാജാക്കന്മാർക്കുള്ള സകല പദവികളോടൊക്കൂടി വിശ്രമനൈതന്ത്ര്യം അനുഭവിച്ചു പോന്നു. എന്നാൽ തന്റെ ഭരണകാലത്തു നടത്തിയിട്ടുള്ള പല പരിഷ്കാരങ്ങളെപ്പറ്റി രാജകുമാരന്മാരോടും മറ്റും വളരെ ചാരിതാത്മ്യത്തോടുകൂടി പറയാറുണ്ടായിരുന്നു. രാജ്ഞി ചെയ്തിട്ടുള്ള മഹനീയകൃത്യങ്ങളിൽവെച്ചു സർവ്വദാ സ്മരണീയമായിട്ടുള്ള ഒന്ന് എഴുന്നള്ളത്തു അവസരങ്ങളിൽ സ്രീജനങ്ങൾ വിളക്കു കൊണ്ടു നടക്കണമെന്നുള്ള പതിവു നിർത്തിക്കളഞ്ഞതാണ്.

സപാതിതിരുന്നാൾ മഹാരാജാവു രാജ്യഭാരം ഏറ്റെടുപ്പാൻ ഭിവാനായിരുന്നതു് വെങ്കിട്ടരായരാകുന്നു. പാർവതിരാണിയുടെ ഭരണകാലം വളരെ ശോഭനമായിത്തീർന്നതിനു പ്രധാന കാരണഭൂതൻ അദ്ദേഹമായി

രുന്ന. അന്ന് ബ്രിട്ടീഷ് റസിഡണ്ടായിരുന്ന മി. നേ
വാൾ മദ്രാസ് ഗവർണ്മെൻറിലേയ്ക്ക് അയച്ച ഒരു ക
ത്തിൽ ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു.

“മേഹാറാണിയുടെ ഈ സഭ്യമങ്ങൾ എല്ലാം ഭ
വാൻ വെങ്കിട്ടരാവുവിന്റെ പ്രയത്നത്താൽ പശ്ചാത്തപ
ലങ്ങളായി. അദ്ദേഹം തന്നെ ചുമതലപ്പെടുത്തിട്ടുള്ള
ഗൗരവമേറിയ കാര്യങ്ങളെ നിർവഹിക്കുന്ന വിഷയ
ത്തിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന ജാഗ്രതയും ശ്രാണിയും അതി
പ്രകടമാകുന്നു. നാനാജാതിമതസ്ഥരായ തിരുവിതാം
കൂർ പ്രജാവലി വളരെക്കാലമായി അനുഭവിക്കാറില്ലാ
തിരുന്ന സമാധാനവും ക്ഷേമവും ഇന്നു അനുഭവിച്ചുവ
രുന്നവെന്നു സഭയെപ്പറ്റി പറയാം.”

മരൊരുകത്തിൽ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു:—

“ദിവാൻ വെങ്കിട്ടരാവു തന്റെ ഉന്മേഷവും കാര്യ
കുശലതയും സർക്കാരിന്റെയും പ്രജാസഞ്ചയത്തിന്റെ
യും ക്ഷേമേശപയ്യങ്ങൾക്കായി ചെയ്തുവരുന്ന അക്ഷീണ
പരിശ്രമങ്ങളെക്കൊണ്ട് എന്റെ വിശ്വാസത്തിനു പൂർ
ണ്ണമായി പാത്രീഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒന്നാംകിടയിലുള്ള
ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥനായി ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിനെ ഗണി
ക്കുന്നു.”

ഈ ദിവാൻ പാർവതീരാണിയുടെ കാലത്തുതന്നെ
ജനങ്ങളുടെ പ്രീതിക്കു പാത്രീഭവിച്ചുകഴിഞ്ഞു. അദ്ദേ
ഹം ദിവാൻപദം പ്രാപിച്ചിട്ടു ആദ്യമായി ചെയ്തത് ക
രക്കടിസ്ഥിക ഇളവുചെയ്ത എന്ന വിശിഷ്ടകൃത്യമായിര

ന്നു ജനങ്ങളുടെ സങ്കടങ്ങൾകേട്ട് അവയെ പരിഹരിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ അദ്ദേഹം പ്രദർശിപ്പിച്ചു ജാഗ്രത അന്യോദൃശമായിരുന്നു. എല്ലാ ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റുകളെ യാപാരി വിപുലമായ ജ്ഞാനം ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അവയുടെ കാര്യക്ഷമമായ ഭരണത്തിനുവേണ്ടി അദ്ദേഹം വേണ്ടതെല്ലാം പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. തന്നിടത്തും അഴിമതികളെല്ലാം നാട്ടിൽനിന്നു മാറണമെന്നും.

മഹാരാജാവു തന്റെ ഗുരുവായിരുന്നു സുബ്ബരായരെ ദിവാൻജിയായി നിയമിക്കുന്നതിനു കാംക്ഷിച്ചെങ്കിലും, മഹാരാണിയും രസിധനയായ കർണ്ണൽ മോറിസ്സനും അതിനെ എതിർത്തു. എന്നാൽ കർണ്ണൽ മോറിസ്സനെ മദ്രാസ് ഗവർണ്മെന്റ് തിരിച്ചു വിളിച്ചതിനോടുകൂടി വെങ്കിട്ടരാവു രാജിവച്ചു. മദ്രാസ് ഗവർണ്മെന്റു അദ്ദേഹത്തിനെ മെമ്പർ കമ്മീഷനിൽ ഒരംഗമായി നിയമിച്ചതുകൂടാതെ, ഗവർണ്ണർ ജനറലായിരുന്ന ബെൻറിക് പ്രഭു 'റായി റായറായ' എന്ന ബിരുദവും നൽകി.

മഹാരാജാവിന് ഇങ്ങനെ യഥേഷ്ടം പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനുള്ള സൗകര്യം ലഭിക്കയാൽ, അവിടുന്ന് ൧൦൦൫-ൽ സുബ്ബരായരെ ദിവാൻജിയായും, ഹജൂർ കോടതിയിലെ ജഡ്ജിയായിരുന്ന കൊച്ചുശങ്കരപ്പിള്ളയെ ദിവാൻപേഷ്കാരായും നിയമിച്ചു. അക്കാലംവരെ ഹജൂർ കോടതിയും മറ്റും കൊല്ലത്തായിരുന്നു. അവിടുന്ന് അവയെ തിരുവനന്തപുരം കോട്ടയ്ക്കു കേന്ദ്രിയ്ക്കു മാറ്റി.

സുബ്ബരായർ നാമാന്യം നല്ല ബുദ്ധിമാനായിരുന്നു. കുറച്ചുകാലം ദിവാൻപേഷ്കാരായിരുന്നതുകൊണ്ട്, അദ്ദേഹത്തിന് ഭരണവിഷയത്തിൽ വേണ്ട പരിചരം സിദ്ധിച്ചിരുന്നു. അതിനാലുപരമേ തന്നെ പൂർവ്വഗാമിയെ എല്ലാവിധത്തിലും അതിശയിക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹത്തിന് തീവ്രമായ ആഗ്രഹവും ഉണ്ടായിരുന്നു. 'ഉസാഹ് ലഭതേക്കായം, എന്നാണല്ലോ ആപ്തവാക്യം. അതുകൊണ്ടു തിരുവിതാംകൂറിനെ ഒരു മാതൃകാരാജ്യം എന്ന നിലയിൽ എത്തിക്കുന്നതിന് സുബ്ബരായർ ശ്രമിക്കുകയും ആ ശ്രമം സഫലമാവുകയും ചെയ്തു.

സുബ്ബരായർ ദിവാൻപദം ഏറ്റ് അധികം കഴിയുന്നതിനുമുമ്പായി തെക്കൻതിരുവിതാംകൂറിലെ പാന്നാമ്പാർ ലഹളയ്ക്കൊരുങ്ങി. എന്നാൽ സൈന്യസഹായത്തോടുകൂടി ആ ലഹള നിഷ്പ്രയാസം ശമിപ്പിക്കപ്പെട്ടു.

അതേവർഷം തന്നെ തിരുവിതാംകൂറിൽ കമ്പനിവകയായി നിർത്തിയിരുന്ന സഹായസൈന്യക്കേൾ രസിഡന്റുണ്ടിനേയും പിൻവലിക്കുന്നതിനേപ്പറ്റി കമ്പനിവക നിർവാഹകസമിതിയുടെ ഉപദേശാനുസൃതം മദ്രാസ് ഗവർണ്ണർ മഹാരാജാവിനു എഴുതിയെഴുതു. മഹാരാജാവ് സഹായസൈന്യത്തിന് ഒരു കുപ്പിണി നാട്ടുപട്ടാളം ഒഴിച്ചു മറ്റൊല്ലാം പിൻവലിക്കുന്നതിനു സമ്മതിച്ചെങ്കിലും കുറച്ചുകാലത്തേയ്ക്ക് രസിഡന്റുണ്ടുകേൾക്കുമ്പോൾ തിരുവനന്തപുരത്തു ഉണ്ടായിരുന്നാൽകൊള്ളാമെന്നു അഭിപ്രായപ്പെടുകയോൾ, ബംഗാളത്തെ സുപ്രിംഗവർമ്മെണ്ടു അങ്ങനെതന്നെ അനുവദിച്ചു. അതുകൊ

ണ്ടു് ആരോടൊഴിയിലും ഭൂതപ്പാണ്ടിയിലും നിന്നിരുന്ന കമ്പനിപട്ടാളത്തെ അവർ പിൻവലിച്ചുകളഞ്ഞു.

നൈന്യത്തെ പിൻവലിച്ചതു് എന്തു കൊണ്ടാണെന്നു അന്നത്തെ റസിഡണ്ടിന്റെ ഒരു ലേഖനത്തിൽനിന്നു വ്യക്തമാകുന്നുണ്ടു്. അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു :

“തിരുവിതാംകൂർ സംസ്ഥാനത്തേയ്ക്കു് ഇപ്പോൾ ആയുധസാമഗ്രികളൊന്നും ഇല്ലാത്തതിനാൽ കുറച്ചു നാളത്തേയ്ക്കു ബ്രിട്ടീഷ് സാധികാരത്തെ നിരസിക്കുന്നതിന്നു് ലേഖനപോലും ശക്തിയുണ്ടാവുന്നതല്ല. അതാകയാൽ ഇതു രാജ്യത്തിന്റെ രക്ഷ നമ്മുടെ സന്ധിയെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ, ഒരു വിദേശീയ ശത്രുവിനെ സഹായിക്കാൻ ചാർച്ച ചെയ്യാനു ശക്തിക്കാനുമില്ല. മൂന്നാമതായി നമ്മുടെ ഭേദങ്ങളിൽ കൂടിയല്ലാതെ ഒരു ശത്രുവിന്നും തിരുവിതാംകൂറിനെ ആക്രമിക്കാൻ സാധിക്കയില്ല. നാലാമതായി ഞാൻ മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ച കാര്യങ്ങൾക്കു ഇപ്പോൾ തിരുവിതാംകൂറിലുള്ള നൈന്യങ്ങൾ മതിയാവുന്നതുമാണു്.”

നാട്ടുകാരെക്കൊണ്ടു ആയുധം വയ്പിച്ചിട്ടു കാലം കരകഴിഞ്ഞതിനാൽ അവരിൽനിന്നു ഒന്നും ഭയപ്പെടാനില്ലെന്നും, കൊല്ലത്തും കൊച്ചിയിലും എറണാകുളത്തും ഉള്ള കമ്പനിവക ഖജനാവുകളെ രക്ഷിക്കുന്നതിന്നു ഒരു കുപ്പിണി പടയാളികൾ മതിയെന്നുമാണു് റസിഡണ്ടു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതിന്റെ ചുരുക്കം.

മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സുകൊണ്ട് നേരെ രാജ്യകാ
 യ്ക്കുള്ളിൽ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചുവന്നു. അവിടുന്ന് ഉദ്യോ
 ഗസ്ഥന്മാരുടെ ഹാജർവിവരത്തെപ്പറ്റിപ്പോലും ഭിവാ
 സേന അനേകം ചിട്ടകൊണ്ടിരുന്നുവത്രേ. സമയനിമു
 ള്ലാത്ത ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ പിരിച്ചുവിട്ടിട്ട് തൽസ്ഥാന
 ങ്ങളിൽ നല്ല ചൊടിയും ഉന്മേഷവും ഉള്ളവരെ നിയമി
 ക്കുന്നതാണെന്നു അവിടുന്ന് കർശനമായകല്പന പുറപ്പെ
 ട്വിച്ചു. കൃഷ്ണീവലന്മാരോടു തരശീൽദാരന്മാരും മറ്റും
 കർശനമായി പെരുമാറിവരുന്നുണ്ടോ എന്നു തിരുമേ
 നി അപ്പോഴപ്പോൾ അനേകം ചിട്ടകൊണ്ടിരുന്ന
 തിന്നാൽ, അവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ അഴിമതിക്കാരായിരുന്ന
 വരെയെല്ലാം ഉദ്യോഗത്തിൽനിന്നു പിരിച്ചുവിടാൻ അ
 വിടുത്തേക്കു നിഷ്ഠയാസം സാധിച്ചു.

പ്രതിഭിവസം ഏതാനും മണിക്കൂറുകൾ രാജ്യകാ
 യ്ക്കുൾ നോക്കാനായി അവിടുന്ന് വിനിയോഗിച്ചുവ
 ന്നിരുന്നു; റിപ്പോർട്ടുകളോടുകൂടി എല്ലാ പ്രധാന ഉ
 ദ്യോഗസ്ഥന്മാരും മുഖംകാണിക്കണമെന്നായിരുന്നു ഏ
 ള്പാട്. അതിലേക്കും സമയം ക്ലിപ്തപ്പെടുത്തിയിരുന്നു.
 ഈ വ്യവസ്ഥകൊണ്ട് ഓരോ തുറയുടേയും ഭരണം കാ
 യ്ക്കുക്കുമായിത്തീർന്നു. അവിടുന്ന് പഠിപ്പിച്ച കായ്കൾ
 ലതയും ഉള്ളവരെ കണ്ടുപിടിച്ചു പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചുവ
 ന്നതിനാൽ ഓരോതുറയും സമത്വന്മാരായ ഉദ്യോഗ
 സ്ഥന്മാരെക്കൊണ്ടു നിറഞ്ഞു.

അദ്ധ്യായം ൩.

തിരുവിതാംകൂറിലെ റസിഡണ്ടായിരുന്ന കർണ്ണൽ മോറിസ്സൺ മഹാരാജാവിനോടു അല്പം നീരസം തോന്നുകയും അതുനിമിത്തം ഉണ്ടായ റ്റുഴുതുക്കത്തുകളുടെ ഫലമായി ഗവർണ്ണർ റസിഡണ്ടിനെ തൽസ്ഥാനത്തു നിന്നും മാറ്റിട്ട് വേറൊരുസാധ്വിയെ നിയമിക്കുകയും ചെയ്തുവെങ്കിലും യഥാവായ തമ്പുരാന്റെ ഭരണം എങ്ങനെ ഇരിക്കുന്നുവെന്നു അന്വേഷിക്കുന്നതിനായി അദ്ദേഹം തിരുവിതാംകൂർ സന്ദർശിച്ചു. ഇങ്ങനെ നമ്മുടെ രാജ്യത്തെ ഇദംപ്രഥമായി സന്ദർശിച്ച മദ്രാസ് ഗവർണ്ണർ മിസ്റ്റർ ലൂയിങ്ടൻ ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹം കൊല്ലത്തുവെച്ചു തമ്പുരാനെ കാണുകയും അവിടത്തെ സൗജന്യവും ബുദ്ധിശക്തിയും സമചിത്തതയുംകണ്ടു സത്തുഷ്ടനാവുകയുംചെയ്തു. ഈ അവസരത്തിൽ കമ്പനിവക സഹായസൈന്യത്തിന്റെ കബാളു തുക്കൺപാക്കുന്നതിന്നു മഹാരാജാവിനു സാധിച്ചു. അതുകൊണ്ടു് അതേരീതിയിൽ നായർപട്ടാളത്തെ പരിഷ്കരിക്കുന്നതിന്നു അവിടുന്നു നിശ്ചയിക്കയാൽ, പട്ടാളക്കാർക്കു പുതിയതരം ഉടുപ്പുകൾ കൊടുക്കുന്നതിന്നും പരിഷ്കൃതരീതിയിലുള്ള പരിശീലനം നൽകുന്നതിന്നും സൈനികോദ്യോഗസ്ഥന്മാരോടു ആജ്ഞാപിച്ചു. തുറപ്പുകാർക്കും പുതിയ ഉടുപ്പുകൾ നൽകി. പഴയ കുതിരലായങ്ങളെ പുതുക്കിപ്പു.

ബിയിച്ചു് ഇരപ്പുകാർക്കും, കൊട്ടാരംവകയ്ക്കും അകമ്പടി സേവയ്ക്കും ഉള്ള കതിരകളെ പ്രത്യേകം സൂക്ഷിക്കാൻ വ്യവസ്ഥചെയ്തു. ഭംഗിയുള്ള ഉത്തമശാലകളെ വിദേശങ്ങളിൽനിന്നുവരുത്തി, അവയുടെ സ്വരക്ഷണത്തിന്നു പ്രത്യേകം ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ നിയമിച്ചു.

കതിരലായത്തൊടുചേർന്നു് കൊട്ടാരംവക ആനകളെ സൂക്ഷിച്ചാനും പ്രത്യേകം സ്ഥലങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കി ചൂട്ടു്, വനംവകപ്പിൽനിന്നു ഒന്നാതരം അകമ്പടിയായ കളെ വരുത്തിനിർത്തി. അവയുടെ പരിചരണത്തിന്നു ഏതാനും സമർത്ഥന്മാരായ പാപ്പാന്മാരെയും നിയമിച്ചു. ആനകളോടു മഹാരാജാവിന്നു പ്രത്യേകം വാസല്യമുണ്ടായിരുന്നത്രേ. ഒരുവസരത്തിൽ എഴുന്നള്ളുന്നതു മായ ഈ ആനകളിൽ ഒന്നു പിണങ്ങുകയും അതുകണ്ടു അകമ്പടിസേവക്കാരായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ പിടിച്ചു പോയെങ്കിലും മഹാരാജാവു് മുന്നോട്ടു ചാടി അതിനെ ബന്ധിക്കാൻ ശ്രമിക്കയും ചെയ്തുവത്രേ.

ഇന്നത്തെ പശുത്തൊഴുത്തിന്റെ സ്ഥാപകനും സ്വാതിതിരുന്നാൾതമ്പുരാനായിരുന്നു. അവിടുന്ന് നാട്ടിലുള്ള പലമാതിരിപശുക്കളെ ശേഖരിച്ചുനിർത്തിയതിന്നുപുറമേ, സൗരാഷ്ട്രം, ഗുർജ്ജരമുതലായവിദേശങ്ങളിൽനിന്നു ഒട്ടവളരെ കറവപ്പശുക്കളെ വരുത്തിയത്രേ. ഇങ്ങനെ ശേഖരിച്ച പശുക്കളുടെ കൂട്ടത്തിൽ മാതൃകയ്ക്കായി ഇംഗ്ലണ്ടിൽനിന്നു നേരിട്ടുവരുത്തിയ രണ്ടുകന്നുകുട്ടികളും ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു.

കാഴ്ചക്കാരന്റെ ഉപയോഗാത്മകം ഒരു രാജകീയപശുപക്ഷിസംഗ്രഹാലയവും അവിടുന്ന് തിരുവനന്തപുരത്തു സ്ഥാപിച്ചു. അവിടെ നാട്ടിലും പുറമേയും ഉള്ള പലവിധപക്ഷികൾ, മൃഗങ്ങൾ മുതലായവയെ ഭംഗിയും ബലവുമുള്ള കൂട്ടുകളിൽ അടച്ചുസൂക്ഷിപ്പിച്ചു. പലി, കടമാൻ, സ്വാഹാ മുതലായ വന്യമൃഗങ്ങളുടെ യുദ്ധം കാണുന്നതിൽ അവിടേയ്ക്കു വളരെ ഉത്സാഹമുണ്ടായിരുന്നുവത്രേ.

൧൯൦൨-൦൩-ൽ അതായതു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു രാജ്യഭാരം ഏറ്റു മൂന്നുകൊല്ലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, നീതിന്യായക്കോടതികളെ അവിടുന്ന് പാടെ പരിഷ്കരിച്ചു. അന്നാണ് തിരുവിതാംകൂറിൽ പലകങ്ങളിലായി മുൻനിരപ്പുകോടതികൾ ഇദംപ്രഥമമായി സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടത്. അടുത്തുകൊല്ലം മുതൽക്കു ഹജൂർകോടതി നിർമ്മാണിച്ച് അതിനുപകരം തിരുവനന്തപുരത്തു ഒരു ജില്ലാക്കോടതിയും ഏർപ്പെടുത്തി. നീതിഭരണത്തിൽ ഭിന്നവാദങ്ങളുടെ സഹായിക്കുന്നതിനായി സമത്വനാരായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ ബ്രിട്ടീഷുസംസ്ഥാനങ്ങളിൽനിന്നു വരുത്തുന്നതിനും മഹാരാജാവ് അന്നത്തെ റസിഡണ്ടായിരുന്ന മി. കാസാമെജോറിനോടു ശുപാർശചെയ്തു.

അങ്ങനെ വരുത്തിയവരിൽ ഒരാളാണ് ഇട്ടിരായിച്ചർ കണ്ടപ്പൻ. ഈ കണ്ടന്മനോൻ ഹജൂർകച്ചേരിയിൽ ഭിന്നവാദപക്ഷങ്ങളുടെ ഉദ്യോഗം സ്വീകരിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാര്യനിർവഹണചാര്യ്യവും കൃത്യപരായണതയും സത്യനിഷ്ഠയും അമിതേണ മഹാരാജാവിനോടു ശ്രദ്ധയെ ആകർഷിക്കയാൽ, തിരുമനസ്സിലെ ഭ

ഘമായ വിശ്വാസത്തിനും പ്രീതിക്കും അദ്ദേഹം പാത്രീ
ഭവിച്ചു. അതുനിമിത്തം ഭരണപദ്യുവേക്ഷണംമാത്രം
ദിവാൻജിയിൽ സമർപ്പിച്ചിട്ട് പ്രധാനകാര്യാലയങ്ങളുടെ
നിർവഹണത്തിന് കണ്ടൻമേനോനെ ചുമതലപ്പെടു
ത്താൻ മഹാരാജാവ് സുബ്ബരായരോടു ആജ്ഞാപിച്ചു.

കണ്ടൻമേനോൻ അധികകാലം കഴിയുന്നതിനുമു
ന്ദ് പൊതുജനങ്ങളുടെ സ്നേഹബഹുമാനങ്ങൾ സമ്പാ
ദിച്ചുകഴിഞ്ഞു. അതിനാൽ കമ്പനിവകഭേദങ്ങളിൽ
നടപ്പുള്ള നിയമങ്ങളുടെ രീതിയിൽ ഒരു പുതിയ ചട്ടവ
രി നിർമ്മിക്കാൻ മഹാരാജാവ് അദ്ദേഹത്തിനോടു ക
ല്പിച്ചു. അദ്ദേഹമാകട്ടെ, തിരുവിതാംകൂറിലെ പ്രധാ
ന ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുമായി ആലോചിച്ചും, മുമ്പുണ്ടായി
രുന്ന ചട്ടവരിയോലകളെ പരിശോധിച്ചും ഒരു നിയമ
സംഹിത ഏതാനും മാസങ്ങൾക്കുള്ളിൽ എഴുതിയുണ്ടാ
ക്കി. ആംഗലഭാഷാപരിജ്ഞാനം ഇല്ലാതിരുന്നതുകൊ
ണ്ടു് അദ്ദേഹം അതിനെ ഇംഗ്ലീഷിൽ തർജ്ജമ ചെയ്തി
ച്ചു് കോട്ടയം മിഷ്യൻപ്രസ്സിൽ അച്ചടിപ്പിച്ചു. 'തിരുവി
താംകൂർനിയമം' എന്ന പേരിൽ അതു് ൧൦൧൧-ാമാണ്ടു
മുതൽക്കു നടപ്പിൽവന്നു.

ഈ പരിഷ്കാരം എല്ലാവിധത്തിലും പ്രധാനമായ
ഒന്നായിരുന്നു. പ്രസ്തുതനിയമാവലിയിൽ എട്ടുനിയമ
ങ്ങൾ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. അവയിൽ ആദ്യത്തെ അഞ്ചു
സിവിൽനടപടികളേയും മുൻസിഫ്, കോടതി, ജില്ലാ
കോടതി, അപ്പീൽകോടതി ഇവയെ സംബന്ധിച്ച വ്യ
വസ്ഥകളേയുംപറ്റി പ്രതിപാദിച്ചു. ആറാമത്തെ നി
യമം തഹശീൽദാരന്മാർക്കു പോലീസ് അധികാരവും ജി

ലോകോടതികൾ ക്രിമിനൽഅധികാരങ്ങളും നൽകി; ഏഴാമത്തെയും എട്ടാമത്തെയും നിയമങ്ങൾ അപ്പീൽ കോടതിജഡ്ജിമാരെ സെഷ്യൻകോടതിയുടെ ചുമതലകൾ വഹിക്കുന്നതിനു അധികാരപ്പെടുത്തി. പിന്നീട് ഈ നിയമത്തിൽ വലിയ ഭേദഗതികൾ വന്നുചേർന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, ഈ നിയമാവലിയാണ് ഇന്നത്തെ നീതിന്യായഭരണത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനമായിരിക്കുന്നത്.

പ്രസ്തുതനിയമങ്ങളിലെ വ്യവസ്ഥകൾ നടപ്പിൽ വരുത്തുന്നതിനു നല്ല കാര്യശേഷിയുള്ള ഏതാനും പുതിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ ആവശ്യം നേരിട്ടു. മഹാരാജാവ് കണ്ടൻമേനവന്റെ ഉപഭോഗാനുസരണം ഭഗവത്തറാവു എന്നൊരാളെ റസിഡണ്ടുചാന്തിരം വരുത്തി അപ്പീൽ കോടതിജഡ്ജിയായി നിയമിച്ചു. അദ്ദേഹം മലയാളജില്ലയിൽ മൂന്നു സിപ്പ് ഉദ്യോഗം പ്രശംസാർഹമാകുംവണ്ണം വഹിച്ചിരുന്ന ആളായിരുന്നതുകൊണ്ട് ജുഡീഷ്യൽ വകുപ്പിനെ പരിഷ്കരിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ തന്റെ അനുഭവജനിതമായ വിചാരിച്ചൊന്നത്തെ പ്രയോഗിച്ചു. പോലീസ് വകുപ്പ് കണ്ടൻമേനോനും കാലോചിതമായ വിധത്തിൽ പരിഷ്കരിച്ചു.

ഇപ്രകാരം നീതിഭരണവകുപ്പിനെ വേണ്ടപോലെ പരിഷ്കരിച്ചശേഷം മഹാരാജാവ് പുതുതായി ഒരു കണ്ടൻമേനവനെ നിയോഗിച്ചു. ആ ജോലിയും അദ്ദേഹം ഭംഗിയായി നിർവഹിച്ചു. ഈ പരിഷ്കാരങ്ങൾനിമിത്തം ദിവാൻപേഷ്കാർ ജനങ്ങളുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ ദിവാൻജിയേക്കാൾ ബഹുമാന്യനായിത്തീർന്നു. മഹാരാജാവു റസിഡണ്ടും അദ്ദേഹം

ത്തിന്റെ നാനാമുഖങ്ങളായ സൽപ്രാതനങ്ങളെ അഭിനന്ദിച്ചു. ഇതൊക്കെ കണ്ടപ്പോൾ സുബ്ബഭായർക്കു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരിൽ അളവറ അസൂയ ജനിച്ചു. താൻ കേവലം ഒപ്പിടാൻമാത്രമുള്ള യന്ത്രമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നുവെന്നും അധികാരമൊക്കെയും കണ്ടൻമേനോൻ കൈവാശപ്പെടുത്തിക്കളഞ്ഞുവെന്നും അദ്ദേഹം ഗ്രഹിച്ചു. അതുകൊണ്ട് എങ്ങനെ എങ്കിലും മേനോനെ അകറ്റേണ്ടതാണെന്നു ഉറച്ചിട്ട്, കൊച്ചുശങ്കരപ്പിള്ള എന്ന പേജ്ജാരോടു ചേർന്നു അതിനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങൾ ഭിവാൻ ആലോചിച്ചുതുടങ്ങി. എന്നാൽ ആ ശ്രമങ്ങളൊന്നും ഫലിക്കയില്ലെന്നുവരികിലും കണ്ടൻമേനോൻ പെട്ടെന്നു രോഗശയ്യയെ പ്രാപിച്ചു ദിവംഗതനാവുകയാൽ ഭിവാൻജി വളരെ സന്തോഷിച്ചു. പക്ഷെ ഭിവാന്റെ ക്ഷുദ്രപ്രയോഗംനിമിത്തമാണ് ആ പുണ്യവാൻ മരിച്ചുപോയതെന്നു ജനങ്ങൾ വളരെക്കലത്തേക്കു സർവ്വഥാ പ്രസ്താവിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. മഹാരാജാവിനും മേനോന്റെ ദേഹവിയോഗത്തെപ്പറ്റി നിസ്സീമമായ ദുഃഖം ഉണ്ടായി.

അനന്തരം മഹാരാജാവിന്റെ ശ്രദ്ധ പരിഞ്ഞതുവാണിജ്യവിഷയത്തിലായിരുന്നു. ൧൦൧൧-ൽ പന്ത്രണ്ടു സാമാനങ്ങളിന്മേൽ ചൂത്തിവന്ന ചൂങ്കങ്ങളെ തിരുമനസ്സിലെ ആജ്ഞാനുസാരം ഭിവാൻജി നിർത്തലാക്കി. അതുനിമിത്തം കച്ചവടത്തിനു പൂർവ്വാധികം അഭിവൃദ്ധിയുണ്ടായി. കർഷകന്മാരുടെ നികുതിഭാരത്തെ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കുറവുചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം ൪.

വഞ്ചിരാജാ മഹാരാജാക്കളും പണ്ഡിതന്മാരായിരുന്നു. വെങ്ങിലും രവിവർമ്മചക്രവർത്തിയുടെ കാലത്തേക്കും, 'ലാഷിണാത്യഭോജൻ' എന്ന വിശിഷ്ടസ്ഥാനത്തിന്റേതായിത്തീർന്ന മഹാരാജാവു സ്വാതിതിരുന്നാളായിരുന്നു. അദ്ദേഹം കൊണ്ടു വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ മഹിമ അറിഞ്ഞു നല്ലപോലെ ഗ്രഹിച്ചിരുന്നു. ൧൭൦൯-ൽ മഹാരാജാവു ഭിവാൻ മേയി ആലോചിച്ചു തിരുവനന്തപുരത്തു് ഒരു ആംഗലവിദ്യാലയം സ്ഥാപിച്ചു. അന്നു് റാബർട്ട്സ് എന്നൊരു നായ്ക്കു് നാഗരകോവിലിൽ ഒരു സ്കൂൾ നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു അവിടുന്ന് പ്രതിമാസം ൧൦൦ ഉറപ്പികൾ സഹായധനം നൽകി. ൧൭൧൨-ൽ മഹാരാജാവു നാഗരകോവിലിലെ ഈ വിദ്യാലയത്തെ സ്കോരിലേയ്ക്കു് എടുത്തിട്ടു് റാബർട്ട്സിനെ ൩൦൦ ഉറപ്പികൾ ശമ്പളത്തിൽ അതിന്റെ അദ്ധ്യക്ഷനായി നിയമിച്ചു. പ്രസ്തുതസ്കൂളിൽ വിദ്യാർത്ഥികളെ സൗജന്യമായിട്ടാണു പഠിപ്പിച്ചുവന്നതു്. അന്നത്തെ റസിഡണ്ടായിരുന്ന ജനറൽ ഫ്രേസർക്കുടേ പ്രോത്സാഹനത്താൽ നാഗരകോവിലിലെ വിദ്യാലയം അല്പകാലത്തിനുള്ളിൽ അഭിവൃദ്ധിയെ പ്രാപിച്ചതുകൊണ്ടു്, മറ്റു ചില സ്ഥലങ്ങളിലും ഇംഗ്ലീഷ് സ്കൂളുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനു മഹാരാജാവു ഏർപ്പാടുചെയ്തു. ഇങ്ങനെ ഇംഗ്ലീഷ് വിദ്യാഭ്യാസം നമ്മുടെ നാട്ടിൽ ആദ്യമായി നടപ്പിൽവരുത്തിയതു സ്വാതിതിരുന്നാൾ തിരുമേനിയായുതന്നെ .

മഹാരാജാവിനു സംസ്കൃതത്തിൽ വിപുലമായ ജ്ഞാനം ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നു മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അവിടുത്തേക്കു തർക്കം, വ്യാകരണം, മീമാംസ തുടങ്ങിയ എല്ലാ ശാസ്ത്രങ്ങളിലും വ്യക്തത്തി സിദ്ധിച്ചിരുന്നു. പാശ്ചാത്യശാസ്ത്രസിദ്ധാന്തങ്ങളെ ഭാരതീയസിദ്ധാന്തങ്ങളോടു സാദൃശ്യം പുറുത്തി നോക്കുന്നതിൽ അവിടുന്ന് അനല്പമായ കൗതുകം പ്രദർശിപ്പിച്ചു. ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ സ്ഥിതിഗതികളെ അവിടുന്ന് ഗണിച്ചെടുത്തിട്ട്, അന്ന് ആലപ്പുഴ കച്ചവടഏജൻറായിരുന്ന കാൽഡിക്ലോടു എന്ന സാഹിത്യസെൻററി രീക്ഷണപലങ്ങളോടു താരതമ്യപ്പെടുത്തുക പരിവായിരുന്നു. ആ സാഹിത്യ സഹായമായ വിചയത്രസാമഗ്രികളുടെ സഹായത്തോടുകൂടിയാണ് നക്ഷത്രങ്ങളേയും ഗ്രന്ഥങ്ങളേയും നിരീക്ഷിച്ചുവന്നത്. ആയത്രങ്ങളുമായുണ്ടായ പരിചയം മഹാരാജാവിനെ ഒരു നക്ഷത്രമംഗ്ലാവു സ്ഥാപിക്കുന്നതിനു പ്രേരിപ്പിച്ചു. പുതിയ നക്ഷത്രമംഗ്ലാവിനെ ആവശ്യത്തിലേക്ക് അവിടുന്ന് ഒരു അച്ചടിയത്രവും വരുത്തി.

ഏറെത്താമസിയാതെ ഒരു പുതിയ അച്ചടിയത്രവും സാമഗ്രികളും ഇംഗ്ലണ്ടിൽനിന്നു വരുത്തിട്ട് അവിടുന്ന് സർക്കാർവക ഒരു മുദ്രാലയം സ്ഥാപിച്ചു. ഈ അച്ചടിക്കുടത്തിൽനിന്ന് ആദ്യമായി പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ഗ്രന്ഥം ൧൦൧൫-ലെ ഇംഗ്ലീഷുമലയാളം പഞ്ചാംഗമാകുന്നു. ഈ രണ്ടു സ്ഥാപനങ്ങളും തിരുവിതാംകൂറിനെ നാട്ടുരാജ്യങ്ങളുടെ മുന്നണിയിൽ കൊണ്ടുവരുന്നതിന് അത്യന്തം സഹായിച്ചു. മിസ്റ്റർ ജെ. ഏ. ബ്രൗൺ ഇപ്രകാരം പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു:—

“ഇന്നു തിരുവനന്തപുരത്തു കണ്ടുന്ന കാഴ്ചയെല്ലാം
 ചുറ്റും മൃത്യുഞ്ജയ -ൽ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടു. പ്രസ്തുത സ്ഥാപനം
 അവിടെ ആവിർഭാവത്തിൽ അന്നു നാടുവാണിരുന്ന
 രാമവർമ്മരാജാവിന്റെ പരിഷ്കൃതാശയങ്ങളോടും
 ബ്രിട്ടീഷ് സിദ്ധങ്ങളായിരുന്ന ജനാൽസ്കൃവാട്ട് പ്രസിർ
 അവിടുത്തെ ഒരു നൽകിയ പ്രോത്സാഹനത്തോടും കൂടിച്ചെ
 ളിപ്പിക്കുന്നു.”

ഇന്ത്യൻ ഉപദ്വീപിന്റെ ഏറ്റവും തെക്കേ അറ്റത്തു് ഒരു നക്ഷത്രബംഗ്ലാവു സ്ഥാപിക്കുന്നതുമാണു് ജോ
 തിട്ടാസ്ത്രത്തിനു സിദ്ധിക്കാവുന്ന ഗുണങ്ങളെ തിരുമന
 സ്സിന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ കൊണ്ടുവന്നതു് ആലപ്പുഴ കച്ചവട
 ഏജൻറായിരുന്ന മിസ്റ്റർ ജെ. കാൽഡിക്കോട്ട് ആകുന്നു.
 തന്റെ രാജ്യവും മറ്റേതൊരു രാജ്യങ്ങളോടൊപ്പം ശാ
 സ്ത്രീയാനേചങ്ങളിൽ പങ്കുകൊള്ളണമെന്നു തിരുമ
 നസ്സിന്മേൽ തോന്നിയ മോഹംനിമിത്തം അവിടുന്ന്
 ഒരു നക്ഷത്രബംഗ്ലാവു പണിയിക്കാൻ കല്പിക്കയും അതി
 ന്റെ ഡയറക്ടറായി മി. കാൽഡിക്കോട്ടിനെ നിയമിച്ചിട്ടു
 വേണ്ട യന്ത്രസാമഗ്രികൾ വരുത്താൻ അധികാരം നൽക
 യം ചെയ്തു.

കൊട്ടാരം ചികിത്സകന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒരു ഇം
 ഗ്ലീഷ് ഡാക്ടറു കൂടി നിയമിച്ചിരുന്നതിൽനിന്നു, പാ
 ശ്ചാത്യൗഷധങ്ങളുടെ പ്രയോജനം വെളിപ്പെടുത്തിനാല
 അവിടുന്ന് തിരുവനന്തപുരത്തു ഒരു ധർമ്മശാല പരി
 പിച്ചു. അതുപോലെതന്നെ അവിടുന്ന് ഒരു ഇഞ്ചിനീയർ
 ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റു ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തിട്ട് ഹാൾബീ റ്റു
 ന്റെ രാജ്യത്തെ ഇഞ്ചിനീയറായി നിയമിച്ചു. അതിന്നു പുറ

മേ നാഞ്ചിനാട്ടു ഒരു കൃഷിമരാമത്തു വകുപ്പും തിരുവനന്തപുരത്തു ഒരു പൊതുമരാമത്തു വകുപ്പും സ്ഥാപിച്ചു ഓരോന്നിനേയും ഓരോ സൂപ്രണ്ടിന്റെ മേൽനോട്ടത്തിൽ വിട്ടുകൊടുത്തു.

ഇങ്ങനെ ഇന്നു കാണുന്ന മിക്ക പ്രധാനപ്പെട്ട ഭരണ വകുപ്പുകളുടെയും സ്ഥാപകൻ ഈ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ അവിടത്തെ പരിഷ്കൃതാശയം സവിശേഷം വെളിപ്പെടുത്തുന്നതു അന്ധവിശ്വാസത്തിൽ അടിയുറച്ചിരുന്ന ചില അനാചാരങ്ങളുടെ ധ്വംസനത്താലാകുന്നു. വളരെക്കാലമായി ശുചീന്ദ്രത്തു 'കൈമുക്കൽ' എന്നൊരു സമ്പ്രദായം നടപ്പിൽ ഇരുന്നു. അതായതു വസ്തു സംബന്ധമായ തർക്കങ്ങളിലും കളവു മുതലായ കുറ്റങ്ങളും ക്കും പണ്ടു് സത്യപരീക്ഷ ചെയ്തുവന്നു. സത്യപരീക്ഷ, ജലപരീക്ഷ, അഗ്നിപരീക്ഷ, വിഷപരീക്ഷ, തുക്കു പരീക്ഷ എന്നു നാലുതരത്തിലായിരുന്നു. കുറ്റം ചെയ്തതായി ശങ്കിക്കപ്പെട്ടവനെ മുതലകൾ നിറഞ്ഞ പുഴകളിൽ നീന്തിക്കയായിരുന്നു ജലപരീക്ഷ. അവൻ അപകടം ഒന്നും ഭയപ്പെടാതിരുന്നാൽ, അവൻ നിരപരാധിയായി ഗണിക്കപ്പെട്ടു.

അഗ്നിപരീക്ഷ കുറെ കൂടിയേക്കുമാണ്. കള്ളനെ പിടികൂടിയായാൽ, അവൻ കുറ്റം സമ്മതിക്കുമോ എന്നറിയാനായി എട്ടടി വസുത്തോളം ബന്ധനത്തിൽ പാർപ്പിക്കപ്പെടുന്നു. കുറ്റം സമ്മതിക്കാതെപോകുന്ന അന്യായക്കാരനെ വരുത്തി അവനെ വിട്ടയക്കുകയോ സത്യപരീക്ഷ ചെയ്തയോ എന്നാണ് വേണ്ടതു് എന്നു് ചോദിക്കുന്നു. സത്യപരീക്ഷയ്ക്കു അയാൾ ആവശ്യപ്പെട്ടായാൽ, കു

കുറക്കാനെ കളിപ്പിച്ചു ശുദ്ധമാക്കി ക്ഷേത്രത്തിനുള്ളിൽ കൊണ്ടുപോകുന്നു. അനന്തരം ഒരു ചെമ്പുപാത്രത്തിൽ എണ്ണയൊഴിച്ചു തിളപ്പിക്കും. അതിലിട്ടിരിക്കുന്ന പച്ചിലകൾ എണ്ണയുടെ തിളകൊണ്ട് തെരിച്ചുവീഴുമ്പോൾ, കുറക്കാരന്റെ വലത്തു കൈയ്ക്ക് പരിശോധിച്ചശേഷം “എന്റെ മേൽ ആരോപിച്ചിരിക്കുന്ന കളവു ഞാൻ ചെയ്തിട്ടില്ല. അതു ചെയ്തത് ആരാണെന്നു എനിക്കു അറിയില്ല” എന്നു ഭേദ വിഗ്രഹത്തെ നോക്കി മൂന്നുതവണ പറച്ചിട്ട് തിളക്കുന്ന എണ്ണയിൽ വലത്തു കൈവിരലുകൾ മുക്കാൻ പറയുന്നു. അനന്തരം ആ വിരലുകളെ കായ്കുക്കാൻ പരിശോധിച്ചു വിവരം രേഖപ്പെടുത്തിട്ട്, തൂണികൊണ്ടു പൊതിഞ്ഞുകെട്ടി മുദ്രവച്ച അയാളെ മൂന്നുദിവസം തടവിൽ പാർപ്പിക്കുന്നു. അതിനുശേഷം കെട്ടഴിച്ചുനോക്കുമ്പോൾ പൊള്ളലുണ്ടായിരുന്നാൽ അവൻ കുറക്കാരനായ് ഗണിക്കപ്പെടുന്നു. വിരലുകൾ പൊള്ളിയിട്ടില്ലെങ്കിൽ അന്യായക്കാരൻ പിഴമുളണം.

മൂന്നുനല്ലിടപാടാണു നമു ഗുണംനെയ്തിൽചേർത്തു സേവിപ്പിക്കുക; അല്ലെങ്കിൽ സപ്പുതെ അടച്ചുകെട്ടിയിരിക്കുന്ന കുടത്തിൽ കയ്യിടാക്കി, ഇതാണു വിഷപരീക്ഷ.

തുഷ്പരീക്ഷ അന്ധവിശ്വാസത്തിന്റെ പാരമ്യത്തെ കാണിക്കുന്നു. ആദ്യമായി ശങ്കിതനെ ത്രാസ്സിൽവെച്ചു തൂക്കി ഭാരം രേഖപ്പെടുത്തിട്ട്, കുറവിവരം അയാളുടെ ദേഹത്തിൽ എഴുതിക്കെട്ടുന്നു. വീണ്ടും തുഷ്പമ്പോൾ ഭാരം കൂട്ടിക്കണ്ടാൽ അയാൾ കുറക്കാരനാണെന്നു തീർച്ചയാകും.

അഗാധാഗാമനം ചെയ്ത നമ്പൂരിമാർക്കു കൈമുദ്ര പരിക്ഷ സ്വാതിരിയന്നാക തിരുമനസ്സിലെ കാലാവരേ നടത്തേണ്ടതാണെന്നു തിരുമേനി 'കൈമുദ്ര' ഏല്പാട്ടുനിശ്ചയം നിർത്തിക്കളഞ്ഞു. അതുപോലെതന്നെ ശ്രീകളെ ശിരോമുഖ്യനും ചെയ്തു നാടുകടത്തുന്ന ക്രൂരകർമ്മവും അവിടന്നു് നിർത്തലാക്കി.

നീതിഭരണം അസ്സനമായി നടക്കണമെങ്കിൽ, പ്രാധിപാകനാർക്കു സ്വതന്ത്ര്യമുണ്ടായിരിക്കണം. അതുകൊണ്ടു് കൊലശിക്ഷയോ ജീവപര്യന്തം തടവോ വിധിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവരുടെ കാര്യങ്ങളിലൊഴികെ താൻ ഏതെങ്കിലും ചെയ്യുന്നതല്ലെന്നു അവിടന്നു നിശ്ചയം ചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം ൩.

ദിവാൻ സുബുരായൻ പോഷാർ കൊച്ചുനഗരപ്പിള്ളയംകൂടി കണ്ടുമെന്നാണെ ഉപദ്രവികണത്തിനായിച്ചെല്ല ഗ്രന്ഥശ്രമങ്ങൾ മഹാരാജാവു അറിയാതിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് അവിടത്തേക്ക് ഇവരുടേപരിൽ വലിയ അപ്രീതി ജനിച്ചു. ഈ അവസരത്തിൽ ജനങ്ങൾ അവരെപ്പറ്റി ഹർഷികളും അയച്ചുതുടങ്ങി. അതുകൊണ്ട് പരഹിതൻ മഹാരാജാവ് രഹിഡൻറുമായി ആലോചിച്ചു അവരെ തല്ലാതെ അവരുടെ ഉദ്യോഗത്തിൽനിന്നു നീക്കിനിറുത്തുന്നതിനും പരാതികളെപ്പറ്റി നിഷ്പക്ഷമായി അന്വേഷണം നടത്തുന്നതിനും തീർച്ചപ്പെടുത്തി. അപ്പീൽകോടതി ജഡ്ജിയായിരുന്ന നാരായണൻ കേശവൻറപേരിലും പരാതികൾ ഉണ്ടായി. ഈ കേസുകളെപ്പറ്റി പദ്യാലോചിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി അവിടുന്ന് മിസ്റ്റർ മൺഭദ്രോ (കർണാടകമൺഭദ്രോവിന്റെ പുത്രൻ വിന്റെ ആഭ്യക്ഷ്യത്തിൽ ഒരു കമ്മീഷനെ നിയമിച്ചു. ആ കമ്മീഷന്റെ വിധി പ്രതികരംകൂടി അനുക്രമമായിരുന്നിട്ടും, അവരെ ഉദ്യോഗത്തിൽ വച്ചുകൊണ്ടിരിക്കാൻ തീരുമാനസ്സിലേയ്ക്കു തൃപ്തിയുണ്ടായില്ല. അതുകൊണ്ട് ദിവാൻജിയുടെ ചുമതലകൾ വഹിക്കുന്നതിനു വെങ്കിട്ടരായരുടെ അനുജനും സർ ടി. മധവരായരുടെ പിതാവും ആയിരുന്ന രാഗാചാർയ്യരെ ചുമതലപ്പെടുത്തി.

മുമ്പു ദിവാനായിരുന്ന വെങ്കിട്ടരായരെ നേതനായിട്ട് ചെവിളിക്കണമെന്നായിരുന്നു തീരുമാനസ്സിലെ; ആശയം

അതുകൊണ്ട് അവിടുന്ന് അനുജനായ ഉത്രംതിരുനാൾ
തമ്പുരാണെക്കൊണ്ടു വെങ്കിട്ടരായർക്ക് എഴുതിത്തന്ന
യുദ്ധം അദ്ദേഹം ആ ക്ഷണം സ്വീകരിക്കയും ചെയ്തയാൽ
വെങ്കിട്ടരായർ വീണ്ടും ടിവാൻജിയായി നിയമിക്കപ്പെട്ടു.

മുഹമ്മദ്-ൽ വെങ്കിട്ടരായർ തിരുവനന്തപുരത്തെ
ത്തി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭരണം ഉൾജ്ജസ്വലമായിര
ന്നു. എന്നാൽ അചിരേണ രസിധനമായിരുന്ന ഡബ്ലു
സ് സായിപ്പിനോടു ചില സംഗതികളിൽ യോജിക്കാ
തെ വന്നതിനാൽ അദ്ദേഹം അടുത്ത വർഷത്തിൽ രാജി
വച്ചു കുറേകോണത്തേയ്ക്കു പോയി.

വെങ്കിട്ടരായർ ടിവാനായി നിയമിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ
രംഗരായർ ഉദ്യോഗം രാജിവെച്ചാഴിഞ്ഞതിനാൽ ടിവാൻ
ഉദ്യോഗത്തിനു യോഗ്യതയുള്ളവരായി ആരും ഇല്ലാതിര
ുന്നതുകൊണ്ടു സുബ്ബരായരെത്തന്നെ തിരിച്ചുവിളിക്കാൻ
അവിടുന്ന് തീർച്ചപ്പെടുത്തി.

മുഹമ്മദ്-ൽ സുബ്ബരായർ വീണ്ടും ടിവാൻ പദം സ്വീ
കരിച്ചു. ഉടൻതന്നെ മഹാരാജാവ് ടിവാൻജിയുടെയും
കീഴ് ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെയും അധികാരങ്ങളെ ക്ലിപ്ത
പ്പെടുത്തി ഒരു തിരുവെഴുത്തു വിളംബരം പ്രസിദ്ധപ്പെടു
ത്തി. ടിവാൻജിക്കല്ലാതെ മറ്റു ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കു
കൂടും മഹാരാജാവുമായി നേരിട്ടു എഴുത്തുകത്തുകൾ നട
ത്താൻ പാടില്ലെന്നു അതിൽ വ്യവസ്ഥചെയ്തിരുന്നു.

വെങ്കിട്ടരായരുടെ വേർപാടിൽ ജനങ്ങൾക്കു വളരെ
സങ്കടം ഉണ്ടായെങ്കിലും, സുബ്ബരായരുടെ ക്രമേണ പൊതുജ

നവീതി സമ്പാദിച്ചു. ഈ നിയമനത്തെ സംബന്ധിച്ചു
റസിഡണ്ട് മഹാരാജാവു തിരുനസ്സിനെ ഇപ്രകാരം അ
ഭിനന്ദിച്ചു.

“ഈ സംഭവത്തെപ്പറ്റി, ബഹുമാനപ്പെട്ട ഗവർണ്ണ
ർ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യുമ്പോൾ അവിടത്തെ ഉദ്യോഗത്തിൽ
ഭീർവകാശം ഇങ്ങനെയല്ല കാര്യശേഷിയും വിശ്വാസ്യത
യും പ്രകാശിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളവരും, ഈ നാട്ടിനെ സംബന്ധി
ച്ച കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി മറ്റൊരുകൾ പേർക്കില്ലാത്തതാതിരി
വിപുലജ്ഞാനമുള്ളവരും ആയ ഒരാളുടെ നിയമനം,
പ്രജകളുടെ ഭക്ഷമതിനും രാജസ്ഥാനത്തിന്റെ മഹിമ
യ്ക്കും വണ്ടി സ്വയമ്ബത്തെ നിറവേറുന്നതിനു അവിടത്തെ
യ്ക്കുള്ള സന്നദ്ധതയുടെ ഉത്തമോദാഹരണമാണെന്നുള്ള
എന്റെ അഭിപ്രായത്തെ കൂടി ചേർക്കപ്പെടുത്താൻ ഏനി
ക്കു സന്തോഷമുണ്ട്.”

ഈ സുബ്ബരായരുടെ കാലമാണ് പത്തൻമാളിക
യും രാഗവിലാസം കൊട്ടാരവും പണികഴിക്കപ്പെട്ടത്.

ഇതിനിടയ്ക്കു മഹാരാജാവിന്റെ പ്രശസ്തി ഭാരതഖ
ണ്ഡം ഒട്ടകു വ്യാപിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ബംഗാളം, കാശി,
കുറുങ്കോണം, പഞ്ചനദം മുതലായ ഭിക്ഷകളിൽനിന്നെ
ല്ലാം മഹാവിദ്വാന്മാർ തിരുവനന്തപുരത്തു വന്നുചേർന്നു.
അക്കാലത്ത് വന്നുചേർന്നവരിൽ ഒരാളായിരുന്നു സുപ്ര
സിദ്ധനായ ശങ്കരജ്യോത്സ്യർ. അദ്ദേഹം രഞ്ജിത്സിം
ഹിന്റെ കൊട്ടാരത്തിലെ ഒരു പണ്ഡിതരായിരുന്നു. മ
ഹാരാജാവ് ഈ വിശിഷ്ടപുരുഷനെ അപ്പീൽ കോടതി
യിലെ ഒന്നാം ജഡ്ജിയായി നിയമിച്ചു.

ഹൃദയം-ൽ ജനറൽ കല്ലൻ തിരുവിതാംകൂറിലെ റ
 സിഡങ്ങളായിവന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടെ കൃഷ്ണയ്യൻ
 എന്നൊരു ബ്രാഹ്മണനും ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ ബ്രാഹ്മണ
 ന്ന ഇംഗ്ലീഷ് നല്ലപോലെ പഠിച്ചയമില്ലാ വിരുന്നെങ്കി
 ലും, ഭംഗിയായും വേഗത്തിലും ഏഴുരൂപ വശമുണ്ടാ
 ളുന്നു. അയാൾ കല്ലൻസംഘത്തിന്റെ പ്രീതിഭാജനമാക്കി
 ന്നതിനാൽ അദ്ദേഹം വഴിക്കു തിരുവിതാംകൂർ നർക്കാ
 രജ്യാഗമം സമ്പാദിക്കണമെന്നു ആഗ്രഹിച്ചു. അയാൾ
 ക്കു കെട്ടുകെട്ടുകളുടെ ഉദ്യോഗവും ഈ നാട്ടിൽ ഇല്ലാ
 തിരുന്നതുകൊണ്ട്, റെജുർ ഡിപ്റ്റി ചീഫ് ഓഫീസർ എന്ന
 ഒന്നായ പൂഴിയ ഉദ്യോഗം നിർമ്മിക്കേണ്ടിവന്നു. അതിനു
 നന്നായ രൂപം ശമ്പളത്തിൽ അയാളെ നിയമിച്ചു. ഭേദ
 സ്വരം, ഉയർന്നു മുതലായവയുടെ ഭരണം വിട്ടുകൊടുത്തു.
 എന്നാൽ അതു കൊണ്ടുണ്ടായും അയാൾക്കു തൃപ്തിവന്നില്ല.
 ദിവാൻ ഉദ്യോഗം കരസ്ഥമാക്കണമെന്നായിരുന്നു അയാ
 ളുടെ മോഹം. അതിനാൽ അയാൾ സുബ്ബരായരുടെ അ
 ധ്യക്ഷതയിൽനിന്നു ഗ്രഹണങ്ങൾ ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു.
 ഇതു മഹാരാജാവിന്റെ അറിവിൽപ്പെട്ടുകൊണ്ട്, അവി
 ള്ളെ വല്ലാതെ മുഷിഞ്ഞു.

കല്ലൻ നല്ല രൂപങ്ങളാക്കി യില്ലാ വിരുന്നെങ്കി. അ
 തുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിനോടു വളരെ ഉച്ചിയിൽ സംസാ
 രിക്കേണ്ടിവന്നു. ഇതു മഹാരാജാവിനു വലിയ ഉപദേ
 വമായിത്തോന്നുകയാൽ അവിടുന്ന് അദ്ദേഹത്തിനെ അ
 പൂർവ്വമായിട്ടേ സന്ദർശിക്കാൻ ഉണ്ടാക്കിരുന്നുള്ളൂ. ഗവണ്മെ
 ന്റിനും റസിഡണ്ടിനും മധ്യസ്ഥരായി നിന്നതു കൃഷ്ണരാ
 യരായിരുന്നതിനാൽ, അദ്ദേഹം തന്നിക്കുലദിച്ചു ഈ സന്ദ
 ക്കുണ്ടെ റസിഡണ്ടിനും മഹാരാജാവിനും തമ്മിൽ നീര

സം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിലേയ്ക്കു വിനിയോഗിച്ചു. മഹാ രാജാവു റസിഡണ്ടിനെ സന്ദർശിക്കാത്തതു് അദ്ദേഹത്തി നോടുള്ള അനാദരംകൊണ്ടാണെന്നും ആ അനാദരത്തിനു കാരണഭൂതന്മാരിൽ പ്രധാനി സുബ്ബരാജരാണെന്നും അ യാൾ അഭിമാന കല്പനസാധിച്ചിനെ അറിയിച്ചുകൊണ്ടി രുന്നു. ഏഷ്യാനിക്കാരിൽനിന്നു് വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥ ന്മാർക്കും പ്രഭുക്കന്മാർക്കും നേരിടാറുള്ള മഹാബലങ്ങൾ സർവജനവിദിതങ്ങളാണല്ലോ. എത്ര സാധുക്കൾ ഈ ക്ലിപ്തപന്മാർവഴിക്കു സങ്കടഗർഭത്തിൽപ്പെട്ടു വലയു ന്തവെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുവാൻ പ്രയാസമാണു്. സ്വ പ്നത്തിൽപോലും വിചാരിച്ചിട്ടില്ലാത്ത സംഗതികൾ ഒരാൾ പറഞ്ഞതായിട്ടോ പ്രവർത്തിച്ചതായിട്ടോ ഭക്ത വ ലം ഒരുനരകൃമിപറഞ്ഞതിനെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി വ ലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ കഠിനക്കെ ചെയ്യുവാൻ ഒരുമ്പെ ട്ടാൽ ഇ ശപാണുല്ലോത്ത മറ്റൊരോടു സങ്കടം പറയുമു?

കല്പനസാധിച്ച സുശീലനും ജനാഭിവൃദ്ധിയിൽ താ ല്ലയ്ക്കുമുള്ള വാനും ആയിരുന്നെങ്കിലും, ഷമാശീലം തിരകു റവുമുളള ആളായിരുന്നു. അഭിമാനത്തിനു ഷതം ഏല്ക്കു ന്ന അവസരങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം എന്തും പ്രവർത്തിക്കാൻ സ ന്നദ്ധനായിരുന്നു. കൃഷ്ണഭായരുടെ ഏഷ്യാനിക്കെട്ടുകേട്ടു് അ ദ്ദേഹം മഹാരാജാവിൽ കൃത്യവിഭലാപങ്ങൾ കണ്ടുതുടങ്ങി. ആ ധർമ്മപ്രഭുവിന്റെ സ്വഭാവോൽക്കർഷ്ണത്തെ കൃഷ്ണഭായരു ടെ ഏഷ്യാനിക്കിനിമിത്തം വിമിശ്യാധിതമായ കണ്ണുകളാൽ ആണ് സാസ്ത്വീകിച്ചതു്. റസിഡണ്ടു രാജ്യകാര്യങ്ങളിൽ പ്രവേശിച്ചതുടങ്ങിയപ്പോൾ മഹാരാജാവിനു ദൃസ്സഹമായ അഭിമാനക്കരം തോന്നി. ജനങ്ങളിൽനിന്നു് എന്ന ഭാ

വത്തിൽ കൃഷ്ണരായർ തന്റെ ആശ്രിതന്മാരെക്കൊണ്ട് എഴുതിച്ചു പഠത്തികൾകൊണ്ടു രസിധങ്ങളിന്റെ കച്ചേരി നിറഞ്ഞു. ആ ഹർജി കൾ വായിച്ചുനോക്കി യാൽ സുബ്ബരായർ നാഷണൽ പിശാചിന്റെ ഒരുവതാരമാണെന്നു ആരും വിചാരിച്ചുപോകും. രസിധങ്ങളുതന്നെ ഹർജി കൾ വിചാശണ ചെയ്യാൻ തുടങ്ങി ഉദ്യോഗം, രാജാധികാരം നാശമാത്രമായിത്തീർന്നു. തഹസീൽദാർ തുടങ്ങിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ നിയമിക്കുന്നതുപോലും തന്നോടൊ ലോചിച്ചിട്ടുവേണം, എന്നു രസിധങ്ങളു ശഠിച്ചു. ഇങ്ങനെ ദിവാന്റെ അധികാരവും രസിധങ്ങളു കൈമാറ്റപ്പെട്ടു. കേവലം രായസംപിള്ളമാർക്കു ശമ്പളക്കൂട്ടൽ കൊടുക്കുന്നതുപോലും രസിധങ്ങളിന്നോടു് അലോചിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു വന്നാൽനിന്നു ദിവാൻ സ്ഥാനം വെറും ഭാരം വായിട്ടാണു സുബ്ബരായർക്കു തേരുന്നിയതു്.

മഹാരാജാവിനു കല്ലന്റെ ഈ പെരുമാറ്റം നിമിത്തം അനല്പമായ കണ്ഠിതം ഭരാനി. പ്രജകളുടെ ദ്രോഹിയിൽ സാക്ഷാൽ ധർമ്മർത്തിയെപ്പോലെ വിളംബരിക്കാണ്ടിരുന്ന ഈ തമ്പുരാനെപ്പറ്റി വിചരിതമായ റിപ്പോർട്ടുകൾ അടിക്കടി കല്ലൻനായ്ക്ക് ഗവർണ്ണർക്കും അയച്ചു കൊടുത്തുകൊണ്ടിരുന്നു. 'ഭൂമെയിരുന്നാൽ നേരറിയാമോ!' എന്നു ഉണ്ണാചിറായ്ക്കർ പറഞ്ഞതുപോലെ അഞ്ഞൂറിൽ പരം മൈൽ ദൂരത്തിരുന്ന ഗവർണ്ണർ വാസ്തവപോന്നും അറിഞ്ഞതുമില്ല. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം ഈ റിപ്പോർട്ടുകളെ വിശ്വസിക്കാതെ എന്തുചെയ്യും? ഈ സംഭവങ്ങളെല്ലാം 'മഹാരാജാവിനു' നൈതരാശ്യം ജനിപ്പിച്ചു. പ്രകൃത്യാ, പരമഭക്തനായിരുന്ന അവിടത്തേയ്ക്കു് സാംസാദിക

വീക്ഷയങ്ങളിൽ വലുതായ അനാസ്ഥയും അത്രയ്ക്കു ശ്രീപ
ത്മനാഭന്റെ പാദാരവിന്ദങ്ങളിൽ സങ്കതിയും വർദ്ധിച്ചു.

സംഗതികളുടെ യഥാർത്ഥ സ്ഥിതിഗതികളെ വിവരി
ച്ചു അവിടന്നു മദ്രാസ് ഗവർണ്ണർക്കു ഒരു തീട്ടരാനായച്ചു
വെങ്കിലും അതുകൊണ്ടെന്നും പ്രയോജനമുണ്ടായില്ല. സു
ബ്ബരായരെ പിരിച്ചുയച്ചിട്ടു കൃഷ്ണരാവുവിനെ ഭിവാൻ ഉ
ദ്യോഗത്തിൽ പ്രസിദ്ധിമാതെ തരമില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ,
ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരിൽ ഒരു സംഘം, കൃഷ്ണരായരുടെ സേവ
യ്ക്കു കൂടി. 'നണ്'പ്പിശാഹികയുടെ കരാളംബി'കൾക്കു
കണ്ടു വിനീതനായ സുബ്ബരായരാകട്ടെ ജോലി രാജിവച്ചു
തിരുവനന്തപുരത്തുതന്നെ താമസിച്ചു. മഹാരാജാവു് അ
ദ്ദേഹത്തിന്നു പ്രതിമാസം അഞ്ഞൂറുരൂപാ പെൻഷൻ അ
നുവദിച്ചുകൊടുക്കയും ചെയ്തു.

കൃഷ്ണരാവിന്നു ഭിവാൻജോലി കൂടി നോക്കാൻ കല്പന
നൽകിയെങ്കിലും, അദ്ദേഹത്തിനെ ആ സ്ഥാനത്തു സ്ഥിര
മായി നിയമിക്കാൻ അവിടത്തേക്കു തൃപ്തിയുണ്ടായിരുന്നി
ല്ല. ഒരു ഭിവാസം അവിടന്നു പിതാവായ രാജരാജവർമ്മ
കോയിത്തമ്പുരാണെയും മറ്റുള്ളവരെയും അരികിൽ
വിളിച്ചു ഇങ്ങനെ അർജ്ജിച്ചു:—

“മദിരാശി ഗവർണ്ണറു കല്പന സാജിന്റെ വാക്കു
നെമത്രാ വിശ്വസിക്കുന്നതായി തോന്നുന്നു. ആ ഗവര
ണ്ണർ തിരുവിതാംകൂറിന്റെ ഭക്ഷമാളിവുദ്ധിയിൽ നമു
ക്കുള്ള വിപധികാ താല്പര്യമുണ്ടെന്നു ഭാവി നന്നതു ആശ്ച
ല്യജനകതന്നെ. ഇതസ്സിൽ ധ്യാനം നമ്മുടെ ഒരു
മിത്രം മാത്രമാണെങ്കിലും ഇന്നത്തെ മദ്രാസ് ഗവണ്ണ
ണ്ടിന്റെയും പല്ലന്റെയും പെരുമാറ്റം കണ്ടാൽ മറി

ചേർത്തു. നമ്മുടെ വിദ്യാലയങ്ങളിൽ കമ്പനിയുടെ നാടകങ്ങളിൽനിന്നും മൈസൂർ, ഹൈദരാബാദ്, തഞ്ചാവൂർ കൊച്ചി തുടങ്ങിയ നാടകങ്ങളിൽനിന്നും നിരവധി വിദ്യാർത്ഥികൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ രാജ്യങ്ങളിലെ ഭരണം ഇവിടത്തേതിനേക്കാൾ ഒരു വിധത്തിലും മെച്ചമല്ലെന്നു നമുക്കറിയാം. ആഭ്യന്തരയിൽ നമ്മുടെ ഭരണം മദ്രാസ് ഗവണ്മെന്റിന്റെയും ഇന്ത്യാഗവണ്മെന്റിന്റെയും അഭിനന്ദനത്തിനു പാത്രമായിരുന്നു. എന്നാൽ പലതരം കൊല്ലങ്ങളും ഭരിച്ചു ഭരണമിടാനു പരിചയിച്ചുശേഷം ഇപ്പോൾ തിരുവിതാംകൂറിനെ ഒരു തെലുങ്കുസമ്രാജ്യത്തിന്റെ ഹസ്തത്തിൽ നൽകിയിരിക്കുന്നതിനെപ്പറ്റി അറിയാം. ഇവിടത്തേക്കാൾ സ്വതന്ത്രത്വം ചെയ്യുകയുണ്ടോ ഉചിതം.”

ഇപ്രകാരം കല്പിച്ചിട്ട് അവിടുന്ന് ഈ വിവരമാക്കെ കാണിച്ചു വളരെ ശക്തിയുള്ള ഭാഷയിൽ എഴുതി അയ്യാറാക്കി വെച്ചിരുന്നു ഒരു തീട്ടുരത്തെ എളമുറത്തമ്പുരാനെ കാണിച്ചു. എന്നാൽ അപ്പുൻതിരുമനിയും എളമുറത്തമ്പുരാനും അമ്മതമ്പുരാട്ടിയും ഈ തീട്ടുരം ഗവണ്മെന്റ് ജനറലിനയയ്ക്കുകതന്നെ ഉപദേശിക്കയാൽ അവിടുന്ന് കറച്ചുപാലംകൂടി ക്ഷമിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ ദിവസംതോറും കല്ലൻ്റെ ഉപദേശം വർദ്ധിച്ചുവന്നു. ഒടുവിൽ മഹാരാജാവു കൃഷ്ണരായരെ മാറ്റി മുന്തിയന്ന റെഡിയായ ഒരു ദിവാൻജിയെക്കൊണ്ട് നിശ്ചയിച്ചു. മദ്രാസ് ഗവണ്മെന്റിനു സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ ആ സമ്മതത്തെ രേഖപ്പെടുത്തി കല്ലൻനാരിപ്പു അയച്ച കത്തിൽ തന്റെ അപ്രീതികൂടി സൂചിപ്പിക്കാതിരുന്നില്ല. ദിവാൻ്റെ ആശ്രിതന്മാരെയും ബന്ധുക്കളെയും തിരുവിതാംകൂറിലേക്കു

കൊണ്ടുവന്നു് അവരെ ഉദ്യോഗങ്ങളിൽ നിയമിച്ചുപോകരുതെന്നു് ആ കത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിരുന്നുവെങ്കിലും, റെസിഡന്റർ അതാനും വകവെക്കാനെ ഒട്ടവളരെ ചാർജ്ജുകാർക്കും തന്റെ രണ്ടു പുത്രന്മാർക്കും തിരുവിതാംകൂറിൽ ഉദ്യോഗം കൊടുത്തു. ദിവാൻപേജ്യാദാ എന്ന കേശവപിള്ളയേയും, ചൊച്ചുനങ്കാപ്പിള്ളയേയും തിരിച്ചുവിട്ടിട്ടു് അവർക്കു പഴയ ഉദ്യോഗങ്ങൾ നൽകി. കൃഷ്ണരാജൻ രാജിക്കൊടുത്തു കൊല്ലത്തുപോയി താഴെത്തുടങ്ങി. ഇതാനാനും കല്പന രസിപ്പിച്ചെന്നു വിശേഷിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

കൃഷ്ണരാജവുവിനെപ്പറ്റി മഹാരാജാവു മദ്രാസ് ഗവർണ്ണർക്കു് അയച്ച കത്തിൽനിന്നു് അവിടത്തേയ്ക്കു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരിൽ എത്രത്തോളം വെറുപ്പു തോന്നിയിരുന്നു എന്നു പ്രത്യക്ഷമാകുന്നതാണു്.

“പ്രഭോ

...

ഇന്നത്തെ രസിധണ്ടു് ഇവിടെ എത്തിച്ചതു മുതൽക്കു നമ്മുടെ ദിവാനായ സുബ്ബരായരിൽ അവിശ്വാസം പ്രകാശിപ്പിച്ചുതുടങ്ങി. ഇങ്ങനെ രസിധണ്ടിന്റെ അഭിപ്രീതിക്കു പാത്രീഭവിച്ച സുബ്ബരായരെപ്പറ്റി ഈ അവസരത്തിൽ രണ്ടു വാക്കു പ്രസ്താവിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. സുബ്ബരായൻ നമ്മുടെ അധ്യാപകൻ എന്ന നിലയിലും ചിന്നീടു് ദിവാൻ എന്ന നിലയിലും ഇരുപത്തിരണ്ടുകൊല്ലമായി നമ്മെ സേവിച്ചു വരുന്ന ഒരു വിശ്വസ്തുത്വന്മാരും. അയാൾ തന്റെ കർമ്മപദ്ധതിയിൽ നമ്മുടെ ബഹുമാന

ത്തിന്നും വിശ്വാസത്തിന്നും മാത്രമല്ല അനേക റസിഡണ്ടുമാരുടെയും അഭിനന്ദനങ്ങൾക്കും പാത്രീഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. നമ്മുടെ റിശ്വസ്തനായ ഈ വൃദ്ധസചിവനോടാണ് ജനറൽ കല്ലൻ അയാളോടുകൂടി മദ്രാസിൽ നിന്നും വന്ന നൂറു വയസ്സുപ്രായമുള്ള ഒരു തെലുങ്ക് ബ്രാഹ്മണന്റെ ഭൃഷ്ടപ്രേരണയാൽ വെറുപ്പും വിദ്വേഷവും പ്രകടിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതായിരുന്നു.

ദിവാൻ സുബ്ബരായർ വൃദ്ധനാണെങ്കിലും റസിഡണ്ടിന്റെ സഹകരണം ലഭിച്ചിരുന്നിട്ടുണ്ടോയെന്നു കാലം പൊതുക്കാലങ്ങളെ ഭംഗിയായി നിവ്വരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ ആ സഹകരണം ലഭിക്കാതാവുകയും അയാളുടെ പ്രവൃത്തികളെ റസിഡണ്ട് അസംതൃപ്തിയോടുകൂടി വീക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തതുണ്ടായിപ്പോൾ, മുതൽതന്നെ നിഷ്പ്രയോജകമായ പ്രയത്നങ്ങളിൽനിന്നും ഒഴിച്ചുവിടണമെന്നു അയാൾ പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ അയാളെ ജോലിയിൽനിന്നു പിരിച്ചുവിടുന്നതു രാജ്യക്ഷേമത്തിന്നു ബാധകമാകുമെന്നു നമുക്കു ബോധമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ ആ അപേക്ഷകളെ കൈക്കൊണ്ടില്ല.

ഇതേ സമയത്തുതന്നെ തന്റെ സ്വന്തസേവകനായ കൃഷ്ണരായർക്ക് ദിവാൻപേഷ്വക്കാരോടൊന്നും നൽകണമെന്നു റസിഡണ്ട് ശുപാർശചെയ്തു. ദിവാൻ റസിഡണ്ടിന്റെ പ്രീതി സമ്പാദിക്കാനായി അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതിനു കാംക്ഷിച്ചു; അങ്ങനെ ചെയ്യാൻ മുന്യാരവസരത്തിൽ ഉണ്ടായതുപോലെ ദിവാന്റെ അധികാര രക്ഷിക്കു ഉടവുതട്ടുമെന്നു വിചാരിച്ചു നാം ആ കൃഷ്ണരായരെ നിയമിക്കുന്ന

അതിനെ മദ്രാസ് ഗവണ്മെൻറിലേക്കു അയക്കേണ്ടി വരും അതു ജനറൽ കല്ലൻറ നയത്തിനു വിപരീത വുമാണ്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഇവിടെ നടക്കുന്ന കാര്യങ്ങളെ മദ്രാസ് ഗവണ്മെൻറിൽ നിന്നും മറച്ചു വയ്ക്കാനാണ് അയാളുടെ നിരന്തര ശ്രമം. രണ്ടാമതായി നമ്മുടെ മരുപടി കിട്ടാതിരുന്നാൽ മെമ്മോറിൻറെ ഒരു പകർപ്പ് ഗവണ്മെൻറിലേയ്ക്ക് അയച്ച് നമ്മുടെ മെഴനും ആ ദോഷാരോപണത്തെ പ്രതിഷേധിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തതുകൊണ്ട് ഉണ്ടായതാണെന്നു സ്ഥാപിക്കാൻ സൗകര്യം ലഭിക്കയും ചെയ്യും. ഇങ്ങനെ നമ്മുടെ സുഖസൗകര്യത്തെ പറ്റി ഉൽക്കണ്ഠിതനെന്നഭാവത്തിൽ നമ്മുടെ അധികാരത്തെ കീഴ്മേൽ മറിച്ചു അതിനെ കരസ്ഥമാക്കാനുള്ള അയാളുടെ ഒരു ദ്രോഹം പ്രകടമാണ്.

റസിഡണ്ടിനു ഇങ്ങനെ ഒരു ഉദ്ദേശമുണ്ടെന്നു നമുക്ക് അപ്പോൾ മനസ്സിലായിരുന്നില്ല; അല്ലെങ്കിൽ ആ മെമ്മോറിനു നാം മരുപടി അയക്കയും അതിനെ ഗവണ്മെൻറിൻറെ ശ്രദ്ധയിൽ കൊണ്ടുവരുന്നതിനു അപേക്ഷിക്കയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. മദ്രാസ് ഗവണ്മെൻറിൻറെ തീർച്ചപ്പെടുത്തലായിച്ചപ്പോൾ, ദിവാൻറെ വാർഡക്യവും ശേഷിപ്പുറവും നിമിത്തം അയാളെ പിരിച്ചുവിടുന്നതിനു നാം സന്നദ്ധരാണെന്നു റസിഡണ്ട് ഗവണ്മെൻറിനെ അറിയിച്ചിരുന്നതായി കണ്ട് നാം അതുതപ്പെട്ടു. പ്രഭോ, അങ്ങനെ ഒരു ഉദ്ദേശം നമുക്കു ഒരിക്കലും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും ജനറൽ കല്ലനു മാത്രമുള്ള അഭിമുഖസംഭാഷണാവസരങ്ങളിൽ വ്യക്ത

മായ ഭാഷയിൽ നമ്മുടെ ആശയത്തെ നാം പ്രകാശിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും ഈ അവസരത്തിൽ ഉറപ്പായി പ്രസ്താവിക്കുകയുണ്ടെന്നും.”

... ..

“വരദ രൂപം ശബളത്തിൽ കൃഷ്ണരായരെ പ്രധാന ഭിവാർപ്പേച്ഛകാരായി നിയമിക്കണമെന്നു രസിധണ്ടു് അപേക്ഷിച്ചു. എന്നാൽ അതിന്റെ ഭാഷാപരമ്പര അംഗീകരണ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. കൃഷ്ണരായർ വിജയാപ്തിയിൽ മതിമറന്നു് നമ്മോടു് അനാദരം കാണിച്ചുതുടങ്ങി. തന്റെ ദുരാചാരങ്ങളും, ഹാനോന്നിതപവും നിമിത്തം അയാൾ പൊതുജനങ്ങളാൽ നിന്ദിക്കപ്പെടുകയും രാജ്യത്തിന്നു ഒരു ബാധയായി സകലരാലും ഗണിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ”

... ..
 ഈ തിട്ടരം കുറിയുപരി. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അയയ്ക്കു പിരിച്ചുവിടുന്നതിന്നു മദ്രാസ് ഗവൺമെൻ്റ് അനുവദിച്ചതിനുപുറമേ രസിധണ്ടിനെ താക്കീതുചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം ന.

കല്പൻസാസ്തിനു മഹാരാജാവിന്റെറപേരിൽ ഉണ്ടായ അതൃപ്തി വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടേ ഇരുന്നു. മഹാരാജാവു സുബ്ബരായരുടെ ഒരുപദേശത്താൽ ആണു് കൃഷ്ണരായരെ പിരിച്ചുവിട്ടതെന്നുവിചാരിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിനെ തഞ്ചാവൂരിൽമാറി താമസിപ്പിക്കേണ്ടതാണെന്നു റസിഡണ്ടു് മദ്രാസ് ഗവർണ്മെന്റിലേക്കെഴുതി. അതിലും സുബ്ബരായരെ പറ്റി പല ദോഷാരോപണങ്ങൾ ചെയ്തിരുന്നു. സുബ്ബരായർ സ്ഥലം വിട്ടുപോയതു മുതൽക്കു മഹാരാജാവിനു തീരെ മനഃസ്ഥാപ്യം ഉണ്ടായിട്ടില്ല. തന്റെ രാജ്യത്തിനുള്ളിൽ തനിക്കു യാതൊരു അധികാരവും ഇല്ലാതായല്ലോ എന്നുവിചാരിച്ചു അവിടുന്ന് അതിമാത്രംവേദിച്ചു; തന്നിമിത്തം രാജ്യകാര്യങ്ങളിൽ തീരെ ആസ്ഥകരഞ്ഞു; സഭാപി ഭഗവദ്യാനത്തിൽ മുഴുകി; ദിനചര്യകളൊക്കെമാറി; ഉപവാസം, ക്ഷേത്രദർശനം ഇവയൊഴിച്ചു് ഒന്നിലും നിഷ്ഠയില്ലാതായി. കണക്കില്ലാതെ ദ്രോഹം അദ്ദേഹം പത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലേക്കു കഴ്ചുവച്ചു. കൊട്ടാരച്ചെലവു പതിമടങ്ങു വർദ്ധിച്ചു. ദിവാൻപോലും മഹാരാജദർശനം ദുർല്ലഭമായിത്തീർന്നു. റസിഡണ്ടിനെമാത്രമല്ല മറ്റു യൂറോപ്യന്മാരെയും മുഖംകാണിക്കാൻ അദ്ദേഹം അനുവദിക്കാതെയായി. തിരുമനസ്സിലെ ശരീരസൗഖ്യവും അസ്തമിച്ചു.

സംഗതികൾ ഇങ്ങനെ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കെ ഹേ പ്രഭു തിരുവിതാംകൂർ സന്ദർശിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനു സന്ദർശനം നൽകാൻപോലും എളയതന്മൂലം രാജരാജവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാനും തിരുമേനിയെ വളരെ നിർബന്ധിക്കേണ്ടിവന്നു.

ഹൈന്ദവർ-ൽ അവിട്ടൻ്റെ തൈക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ ലേക്കു കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നതിനായി എഴുന്നള്ളി. വേണാട്ടുരാജാവുമാർ നാഞ്ചിനാട്ടുകാരോടു ആലോചിക്കാതെ യാതൊരു കാര്യവും ചെയ്യാതെ പതിവിലായിരുന്നു. രാജശക്തി സുസ്ഥാപിതമായിത്തീർന്നതിനുശേഷവും, എഴുന്നള്ളത്തുകാലങ്ങളിൽ നാഞ്ചിനാട്ടിലെ പ്രമാണികൾക്ക് സന്ദർശനം നൽകുന്ന പതിവു നിലനിന്നുപോന്നു. എന്നാൽ ഈ അവസരത്തിൽ മഹാരാജാവു് അതിനു അനുവദിച്ചില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ വല്ലവരും സംഭാഷണമല്ലേ കല്ലൻസാത്തിന്റെ പേരു പ്രസ്താവിച്ചു പോയെങ്കിലും എന്നു അദ്ദേഹം ഭയപ്പെട്ടു. സാത്തിന്റെ പേരു തന്റെ മുമ്പിൽവെച്ചു് ആരും മിണ്ടിപ്പോകരുതെന്നായിരുന്നു തിരുമനസ്സിലെ കർശനമായ കല്പന. കല്ലൻസാത്തിനെപ്പറ്റി പറയേണ്ടിവരുന്നിടത്തൊന്നും തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് 'വെള്ള' എന്ന പദം മാത്രമേ ഉപയോഗിക്കാറുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ.

കല്ലൻസായു് തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവിനെ മാത്രമല്ല അലട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നതു്. കൊച്ചിയിലെ രാജാവിനും ഇതേമാതിരി ദുർഘടം നേരിട്ടു; അവിടെ ഭിവാൻജിയായിരുന്ന ശങ്കരവായ്പുരെപ്പറ്റി രാജാവിനു്

അദ്ധ്യായം ൬.

കല്പൻസാസ്ത്രിനു മഹാരാജാവിന്റെ പേരിൽ ഉണ്ടായ അതൃപ്തി വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടേ ഇരുന്നു. മഹാരാജാവു സുബ്ബരായരുടെ ഒരു പദേശത്താൽ ആണു് കൃഷ്ണരായരെ പിരിച്ചുവിട്ടതെന്നു വിചാരിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിനെ തഞ്ചാവൂരിൽ മാറ്റി താമസിപ്പിക്കേണ്ടതാണെന്നു റസിഡണ്ടു് മദ്രാസ് ഗവർണ്മെന്റിലേക്കെഴുതി. അതിലും സുബ്ബരായരെ പറ്റി പല ഭോഷാരോപണങ്ങൾ ചെയ്തിരുന്നു. സുബ്ബരായർ സ്ഥലം വിട്ടുപോയതു മുതൽക്കു മഹാരാജാവിനു തീരെ മനഃസ്ഥാസ്ഥ്യം ഉണ്ടായിട്ടില്ല. തന്റെ രാജ്യത്തിനുള്ളിൽ തനിക്കു യാതൊരു അധികാരവും ഇല്ലാതായല്ലോ എന്നു വിചാരിച്ചു അവിടുന്ന് അതിമാത്രം വേദിച്ചു; തന്നിമിത്തം രാജ്യകാര്യങ്ങളിൽ തീരെ ആസ്ഥകുറഞ്ഞു; സഭാപി ഭഗവദ്യാനത്തിൽ മുഴുകി; ദിനചര്യകളൊക്കെ മാറി; ഉപവാസം, ക്ഷേത്രദർശനം ഇവയൊഴിച്ചു് ഒന്നിലും നിഷ്ഠയില്ലാതായി. കണക്കില്ലാതെ ഭ്രാന്തം അദ്ദേഹം പത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലേക്കു കഴിവുവെച്ചു. കൊട്ടാരച്ചെലവു പതിനടങ്ങു വർദ്ധിച്ചു. ദിവാൻപോലും മഹാരാജദർശനം ദുർല്ലഭമായിത്തീർന്നു. റസിഡണ്ടിനെ മാത്രമല്ല മറ്റു യൂറോപ്യന്മാരെയും മുഖംകാണിക്കാൻ അദ്ദേഹം അനുവദിക്കാതെയായി. തിരുമനസ്സിലെ ശരീരസൗഖ്യവും അസ്തമിച്ചു.

സംഗതികൾ ഇങ്ങനെ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കെ ഹേ
പ്രഭു തിരുവിതാംകൂർ സന്ദർശിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനു സ
ന്ദർശനം നൽകാൻപോലും എളയതന്മൂലം രാജ
രാജവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാനും തിരുമേനിയെ വളരെ
നിർബന്ധിക്കേണ്ടിവന്നു.

കുറുപ്പൻ-ൽ അവിട്ടൻ തൈക്കൻ തിരുവിതാംകൂറി
ലേക്കു ക്ഷേത്രദർശനത്തിനായി എഴുന്നള്ളി. വേണാ
ട്ടരാജാക്കന്മാർ നാഞ്ചിനാട്ടുകാരോടു ആലോചിക്കാതെ
യാതൊരു കാര്യവും ചെയ്യാതെ പതിവില്ലായിരുന്നു. രാജ
ശക്തി സുസ്ഥാപിതമായിത്തീർന്നതിനുശേഷവും, എഴു
ന്നുള്ളത്തുകാലങ്ങളിൽ നാഞ്ചിനാട്ടിലെ പ്രമാണികൾ
ക്കു് സന്ദർശനം നൽകുന്ന പതിവു നിലനിന്നുപോന്നു.
എന്നാൽ ഈ അവസരത്തിൽ മഹാരാജാവു് അതിനു
അനുവദിച്ചില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ വല്ലവരും സം
ഭാഷണമദ്ധ്യേ കല്ലൻസാത്തിന്റെ പേരു പ്രസ്താവിച്ചു
പോയെങ്കിലൊ എന്നു അദ്ദേഹം ഭയപ്പെട്ടു. സാത്തി
ന്റെ പേരു തന്റെ മുഖിൽവെച്ചു് ആരും മിണ്ടിപ്പോക
രുതെന്നായിരുന്നു തിരുമനസ്സിലെ കർശനമായ കല്പന.
കല്ലൻസാത്തിനെപ്പറ്റി പറയേണ്ടിവരുന്നിടത്തെല്ലാം
തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് 'വെള്ള' എന്ന പദം മാത്രമേ ഉ
പയോഗിക്കാറുണ്ടായിരുന്നുള്ളു.

കല്ലൻസായു് തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവിനെ
മാത്രമല്ല അലട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നതു്. കൊച്ചിയിലെ രാജാ
വിനും ഇതേമാതിരി ദുർഘടം നേരിട്ടു; അവിടെ ഭി
വാൻജിയായിരുന്ന ശങ്കരവായ്പുരെപ്പറ്റി രാജാവിനു്

അതൃപ്തി ജനിച്ചുവെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിനെ മാറുന്നു വിഷയത്തിൽ റസിഡണ്ടു ബാധകമായി നിന്നു. തമ്പുരാൻ ദിവാൻജിയെ ആക്ഷേപിച്ചു റസിഡണ്ടിനു പല എഴുത്തുകൾ എഴുതിട്ടും, സായുവർകൾ വായ്പുരതാങ്ങി മരപടി അയച്ചുകൊടുത്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അതുനിമിത്തം തമ്പുരാനു വായ്പുരുടെപേരിൽ ശത്രുത്വം വർദ്ധിക്കയാൽ ദിവാൻ മഹാകന്യതിക്കാരനും വണക്കമില്ലാത്തവനും അധികപ്രസംഗിയും ആണെന്നും അദ്ദേഹവും റസിഡണ്ടുംകൂടി നാട്ടിലെ ആചാരമയ്യാഭകളെയും നിയമങ്ങളെയും ലംഘിച്ചു രാജ്യത്തിൽ അസമാന്യം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു എന്നും അവർ തന്റെ ഖജനാവിൽ പ്രവേശിച്ചുകൂടെന്നും തന്റെ അനുവാദം കൂടാതെ അവർ ചിലവിട്ടിട്ടുള്ളതായ സംഖ്യയ്ക്കു അവരെക്കൊണ്ടു ഉത്തരവാദിത്വം ചെയ്യിക്കണമെന്നും മരുകാണിച്ചു മദ്രാസ് ഗവണ്മെണ്ടിനു എഴുതി അയച്ചതിന് കിട്ടിയ മരപടി ഇങ്ങനെ ആയിരുന്നു:—

മുതലെടുപ്പുവിഷയത്തിൽ കൊച്ചിയ്ക്കുണ്ടായ ഐശ്വര്യത്തിനു പ്രധാനകാരണഭൂതനും അതിയോഗ്യനും ആയ മന്ത്രിയോടു രാജാവിനു വിഭേദം ജനിച്ചു കാണുന്നതിലും നിസ്സാരമായ ചില സംഗതികളേയും അടിസ്ഥാനരഹിതമെന്ന് റസിഡണ്ടു അവിടുന്നും ഒരുപോലെ അഭിപ്രായപ്പെടുന്ന മരുകാണിച്ചുകൊടുത്തുകളയും ആസ് പദമാക്കി മന്ത്രിയെ പിരിച്ചുവിടണമെന്നു ആവശ്യപ്പെടുന്നതിലും നാം ഖേദിക്കുന്നു”

പക്ഷേ ശങ്കരവായ്പുർ സമയംനായ ഒരുദിവാനായിരുന്നു എന്നൊരു സമാധാനമെങ്കിലും കൊച്ചിയെ സം -

ബന്ധിച്ചിടത്തോളമുണ്ടായിരുന്നു. തിരുവിതാംകൂറിലെ പിണക്കത്തിനെല്ലാം കാരണം കൃഷ്ണരായരുടെ കൃത്രിമമായിരുന്നു. തെറ്റിദ്ധാരണനിമിത്തമാണു സായ്പ് മഹാരാജാവിനെ ക്ലേശിച്ചിട്ടുകൊണ്ടിരുന്നത്.

തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ചെയ്തിട്ടുള്ള സകല കാര്യങ്ങളിലും അവിടത്തേയമുഖ്യമായും നീതിതൽപരതയും തെളിഞ്ഞു കാണുമാനുണ്ടായിരുന്നു. അധ്യാത്മ വിഷയകമായ സംഗതികളിൽമാത്രം വ്യാപൃതനായിരുന്ന ഇക്കാലത്തുപോലും അഴിമതിക്കാരായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ അവിടുന്ന് കഠിനമായി ശിക്ഷിക്കാതിരുന്നില്ല. ദിവാൻ റസ്സീരായർ ഇക്കാലത്തിനുള്ളിൽ ജനരഹിതത്തിനു വിപരീതമായി പ്രവർത്തിച്ചുതുടങ്ങിയെന്നു അവിടുന്ന് ധരിച്ചു. തന്റെ ബന്ധുക്കളുടേയും ആശ്രിതന്മാരുടേയും കൈയിൽ ഒരു പാവയെന്നോണുമാണു രായർ പ്രവർത്തിച്ചുവന്നതു. അല്ലാപ്പും കൈശ്രമിയും അദ്ദേഹം വാങ്ങിത്തുടങ്ങി. അതുകൊണ്ടു മഹാരാജാവു അദ്ദേഹത്തിനെ പിരിച്ചുവിടണമെന്നുതന്നെ തീർച്ചപ്പെടുത്തി.

മറുപടി—ൽ ദിവാൻ വടക്കൻദിക്കുകളിലേക്കു സങ്കീർണ്ണമായി; അപ്പോൾ റസിഡണ്ടു കൊച്ചിയിലായിരുന്നു. റസ്സീരായർ കൊല്ലത്തിനു വടക്കുള്ള പലേ താലൂക്കുകളിൽ സഞ്ചരിച്ചശേഷം പരവൂർതഹശിൽദാരെ സംബന്ധിച്ചുണ്ടായപരാരിയെപ്പറ്റി അന്വേഷണം നടത്താനായി അവിടെക്കുറേക്കാലംതാമസിച്ചു. അങ്ങനെ അവിടെതാമസിക്കുവേ, അദ്ദേഹംകൊച്ചിദിവാനായിരുന്ന നമ്പൂച്ചേരിയുടെ പുത്രനായ അനന്തരാമയ്യന്റെ

ക്ഷണം സ്വീകരിച്ചു. ആ അവസരത്തിൽ അനന്തരാ മയ്യന്റെ അടുക്കൽനിന്നു അദ്ദേഹവും ഹജൂരിലെ സ്വൽ ബന്ധികളും പല വിധത്തിലുള്ള സമ്മാനങ്ങളെ വാങ്ങുകയുണ്ടായി കേസുനേപചണവും തൃപ്തികരമായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം തിരുവനന്തപുരത്തെത്തുന്നതിനുമുമ്പു ദിവാന്റെ അഴിമതികളെപ്പറ്റിയുള്ള പൂർണ്ണവിവരങ്ങൾ മഹാരാജാവിനു ലഭിച്ചു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു ദിവാൻ അടുത്തദിവസം റിപ്പോർട്ടിനായി ചെന്നപ്പോൾ, തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ദർശനം അനുവദിച്ചില്ലെന്നു മാത്രമല്ല രാജിവെച്ചാഴിയാത്തപക്ഷം ദിവാന്റെ നപേടികളെപ്പറ്റി അനേകചങ്ങണം നടത്താൻ അവിടുന്ന് നിർബന്ധിതരാകുമെന്നു റിപ്പോർട്ടിനായകർ എഴുതി അയക്കുകയും ചെയ്തു. അതനുസരിച്ചു അദ്ദേഹം ഉടൻതന്നെ രാജികൊടുത്തുവെന്നു പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

അഴിമതിക്കാരെ ഒരുനിമിഷത്തെക്കുറേപ്പോലും ജോലിയിൽ വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയില്ലെന്നുള്ളതിനു അവിടുന്ന് ഒരു ദിവാൻപേഷ്കാക്കയച്ചു തിരുവെഴുത്തിൽ നിന്നു തെളിയുന്നു. അയാൾ ചില്ലറജോലികൾ വഹിച്ചിരുന്ന കാലത്തുപ്രദർശിപ്പിച്ച കാര്യശേഷിയെമാത്രം ഒത്തു ആസ്ഥാനത്തെക്കുറേ ഉയർത്തപ്പെടുന്നതാണെന്നും എന്നാൽ കാലക്രമേണ അയാളും മറ്റു ചില നീചബുദ്ധികളെപ്പോലെ ധനലോഭിയായി തീർന്നുനിമിത്തം രാജ്യത്തിനു പലവിധ സങ്കടങ്ങളുണ്ടായെന്നും അതിനാൽ അയാളെ ജോലിയിൽനിന്നും പിരിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും ആയിരുന്നു ആ തീട്ടരത്തിന്റെ സാരം.

അടിക്കടി റിപ്പോർട്ടുകൾ ആവശ്യപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. കൊട്ടാരത്തിലേയ്ക്കു പോകുന്ന കടലാസുകൾ തിരിച്ചുവരാൻ ചിലപ്പോൾ നാലുമാസത്തിൽ കൂടുതൽ വേണ്ടിവന്നതുകൊണ്ട് യഥാകാലം റിപ്പോർട്ടുകൾ റസിഡണ്ടിനു അയച്ചുകൊടുപ്പാനും സാധിക്കാതെ യായി. ഈ അവസരം നോക്കി കള്ളന്മാരും തലപൊക്കിത്തുടങ്ങി. വ്യാജപ്പകയില വ്യാപാരം സർക്കാരിലേക്കു കിട്ടാനുള്ള ആദായത്തെ വളരെ ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടു. സുബ്ബരായരുടെ കാലത്തു ഖജനാവിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന റൂപ് ലക്ഷം ഉറപ്പികയിൽ ഒരു കാശുപോലും ബാക്കി ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എല്ലാം വഴുപാടുകൾക്കായിട്ടും മറ്റും മഹാരാജാവു ചിലവഴിച്ചുകളഞ്ഞു. അവസരത്തിൽ അവിടുന്ന് ഒരുലക്ഷം രൂപയോളം ഒരുമിച്ച് പത്മനാഭസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിൽ കാണിക്കയായി വെച്ചുവത്രേ.

ശ്രീനിവാസരായർ അനന്തകാരിയായിരുന്നതുകൊണ്ട് വേണ്ടവരോടു ആലോചിച്ചു ഒരുവിധം കാര്യങ്ങൾ നടത്തിക്കൊണ്ടേയിരുന്നു. പണം സംബന്ധിച്ച ബുദ്ധിമുട്ടുകളെ അദ്ദേഹം ഒരുവിധം ഒതുക്കി; ഭരണവൈകല്യങ്ങളിൽ പലതും ഇല്ലാതാക്കി; സമാധാനം കഴിയുന്നത്ര പരത്താൻ മനഃപൂർവ്വം യത്നിച്ചു.

എന്നാൽ ൧൦൨൧-ൽ മഹാരാജാവു കൊല്ലത്തേയ്ക്കു എഴുന്നള്ളി. ഇതു ഒട്ടുവളരെ പണച്ചെലവിനു ഇടവരുത്തി. അതിനും പുറമെ അക്കൊല്ലം ഭയങ്കരമായ ഒരു കൊടുങ്കാറ്റു ഉണ്ടാവുകയും നിരവധി ജനങ്ങൾക്കും

വൃക്ഷങ്ങൾക്കും ഗൃഹങ്ങൾക്കും നാശം സംഭവിക്കുകയും ചെയ്തു. ദക്ഷിണദിക്കിൽ തന്നിമിത്തമുണ്ടായ വെള്ളപ്പൊക്കത്താൽ കൃഷിമുഴുവനും നശിച്ചുപോയി. കുട്ടനാടൻ പ്രദേശങ്ങൾ വെള്ളത്തിനടിയിൽ ആയി. അനവധി സാധുക്കൾ വീടുംകൂടും ഇല്ലാതെ വലഞ്ഞു. ധനികന്മാരെന്നും ഭരിത്രന്മാരെന്നും ഉള്ള വ്യത്യസ്തം ഇല്ലാതെ എല്ലാവരും ക്ഷേത്രപരിസരങ്ങളിലും മറ്റും പോയി രക്ഷപ്രാപിക്കേണ്ടിവന്നു.

കൂനിൽ കുരുപോലെ വന്നുകൂടിയ ഈ സംഭവം തിരുവിതാംകൂറിനെ ഭാരിഭൂപിശാചികയുടെ ഗുണരഹിതമാക്കി. എന്നാൽ അത് വരാൻപോകുന്ന ഒരു അത്യാധിതത്തിന്റെ പൂർവ്വലക്ഷണം മാത്രമായിരുന്നു. അടുത്തകൊല്ലം തമ്പുരാന്റെ പിതാവു മരണംപ്രാപിക്കയാൽ മഹാരാജാവിനു ആലസ്യം ഒന്നുകൂടി വർദ്ധിച്ചു. അവിടുത്തെയ്ക്കു മാത്രമല്ല, രാജ്യത്തിനൊട്ടു ക്കു ഈ സംഭവം ഹൃദയഭേദകമായിരുന്നു. തിരുമേനി അന്നുമുതൽ ക്കു ആരെയും കാണാൻ അനുവദിച്ചില്ല. അവിടുത്തെ പ്രധാന ചികിത്സകനുപോലും ആലസ്യത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ശരിയായ വിവരം ലഭിക്കാതെയായി. വൈദ്യശാസ്ത്രത്തിൽ നല്ല പരിജ്ഞാനമുണ്ടായിരുന്ന എളയതമ്പുരാനാണ് മഹാരാജാവിനെ ശുശ്രൂഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നത്. എന്നാൽ അവിടുത്തെയ്ക്കുപോലും അനുവാദംകൂടാതെ അകത്തു പ്രവേശിക്കാൻ സാധിച്ചില്ല.

ഒരു ദിവസം തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഇളയതമ്പുരാനെ അരികിൽ വിളിച്ചു ഇപ്രകാരം അരുളിച്ചെയ്തു.

“ശ്രീനിവാസരായർ കല്ലനെ നിരോധിച്ചു കാര്യങ്ങൾ നടത്തിക്കൊണ്ടുപോവാൻ ത്രാണിയില്ല. കൃഷ്ണരായർ ആളയച്ചിട്ടുണ്ട്. അയാളെ ഒന്നുകൂടി പരീക്ഷിച്ചുനോക്കാം. അതുകൊണ്ട് റസിഡണ്ടിന്റെ പ്രതിരൂപഭാവം ശമിക്കുമോ എന്നും കാണാമെല്ലോ.” അടുത്തദിവസം തന്നെ തിരുമേനി കൃഷ്ണരായരെ ദിവാൻപേഷ്ക്കാരായി നിയമിച്ചു. ഒരു നീട്ട തയ്യാറാക്കുന്നതിനു രായസംപിള്ളയോടു കല്പിച്ചു.

കൃഷ്ണരായർ ഇതൊന്നും അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. തിരുവനന്തപുരത്തെയുള്ള ക്ഷണം കിട്ടിയ ഉടനെ അദ്ദേഹം സംഭ്രാന്തപിത്തനായി. അതിരാവിലെ ആയിരുന്നു അദ്ദേഹം തിരുമനസ്സിലെ മുഖംകാണിച്ചത്. തദവസരത്തിൽ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഇപ്രകാരം അരുളിച്ചെയ്തു. “കൃഷ്ണരായരെ; തന്നെ വീണ്ടും ദിവാൻപേഷ്ക്കാരായി നിയമിച്ചുള്ള നീട്ട വാങ്ങിക്കൊള്ളുക. കഴിഞ്ഞതെല്ലാം നാം വിസ്മിരിച്ച മാപ്പുതന്നിരിക്കുന്നു. ഇന്നുമുതൽ കേതാൻനമ്മുടെ ആളാണ്; കല്ലന്റെ അല്ല. പോയി ജോലിനോക്കിക്കൊള്ളുക; ശ്രീനിവാസരായർ കഴിയുന്ന സഹായങ്ങളെല്ലാം ചെയ്തുകൊടുക്കണം.”

കൃഷ്ണരായർ ആ ധർമ്മപ്പെരുമാളുടെ വാക്കുകൾ കേട്ടു സ്തബ്ധനായി നിന്നുപോയി. അയാളുടെ കണ്ണുകളിൽ ബാഷ്പം നിറഞ്ഞു. “തേരുമേനി! ഞാൻ അവിടത്തെ അടിമയാണ്; ‘രക്ഷിച്ചാലും’ ‘രക്ഷിച്ചാലും’ എന്നുമാത്രം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ഇതു മറുപടി വൃശ്ചി രംഗം- ആയിരുന്നു. അവിടുത്തെ അന്ത്യമായ നീട്ട ഇതായിരുന്നു.

കന്യതിക്കാരനായ കൃഷ്ണരായരെ ഈ തിരുമേനി ഒരു നിമിഷത്തിനുള്ളിൽ നല്ലവനാക്കിത്തീർത്തു. അന്നു മുതൽക്കു അദ്ദേഹം മഹാരാജാവിനോടു കേതിപൂർവമാണു പെരുമാറിയതു്. എന്നാൽ ദീർഘകാലം അവിടന്നു ജീവിച്ചിരുന്നില്ല. ധനു പന്ത്രണ്ടാംതീയതി രാവിലെ പ്രഭാതസ്നാനത്തിന്നു അവിടന്നു എടുന്നുള്ളിയതേളല്ല; ഒൻപതു മണി ആകുമ്പോൾ പള്ളിമുതലിൽ നിശ്ചലമായി കിടന്നതല്ലാതെ അനങ്ങുകപോലും ചെയ്യാതിരുന്നതിനാൽ രാജഭൃത്യന്മാർ വിവരം എളയതന്മൂലം അറിവിച്ചു. എന്നാൽ തമ്പുരാൻ, അനുവാദം കൂടാതെ അകത്തുകടക്കുന്നതെങ്ങനെ? എളയതമ്പുരാനുപോലും മഹാരാജാവിനെപ്പറ്റി അത്രക്കു ഭയമായിരുന്നു. വിവരം അറിഞ്ഞു അമ്മരാണിയും എഴുന്നള്ളി. അവരും പ്രവേശനദോരത്തിൽ നിന്നതല്ലാതെ അകത്തുപ്രവേശിച്ചില്ല. എന്നാൽ പത്തുമണി ആയപ്പോൾ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു 'ആരാണു' എന്നുകല്പിച്ചുചോദിച്ചു. അമ്മരാണി എന്നു അറിഞ്ഞമാത്രയിൽ അവിടുന്ന് 'എഴുന്നേറുകൊണ്ടുവരിക' എന്ന് തൃക്കല്ലൂർക്കുൾക്കു ശരീരത്തെ താങ്ങാൻ ശക്തിയില്ലാതെ വരികയാൽ വിഴാൻ തുടങ്ങി. ഇതുകണ്ടു ഭൃത്യൻ പരിഭ്രമിച്ചു പിടിക്കാൻ ഭാവിക്കുമ്പോൾ, 'മരീ! എന്തോടുകൂടിക്കുന്നോ? ഞാൻ വിഴാൻ പോവുന്നില്ല; എനിക്കു വേണ്ടിടത്തോളം ശക്തിയുണ്ടു്' എന്നു അരുളിച്ചെയ്തുകൊണ്ടു് വാതുക്കൽവരെ ചെന്നു അമ്മച്ചി! അമ്മരേതു കഴിഞ്ഞോ?' എന്നു അമ്മരാണിയോടു ചോദിച്ചു. അനന്തരം എളയതമ്പുരാനോടു 'ഇന്നു ഞാൻസാധാരണയിൽ കവിഞ്ഞു ഉറങ്ങിപ്പോയി' എന്നുമാത്രം പ്രസ്താവിച്ചശേഷം രണ്ടുപേ

രോടും പൊയ്ക്കൊള്ളാൻ കല്പിച്ചു. അമ്മറാണിയോടു തിരുമനസ്സിലേക്കുണ്ടായിരുന്ന ഭക്തിയും സ്നേഹവും അ നിർവാച്യമായിരുന്നു. ആ മനസ്സിനിയിൽനിന്നും തി രുമേനി അവിടത്തെ ശരീരക്ഷീണത്തെ മറച്ചുവയ്ക്കാ നാണു നോക്കിയതു്. ഹൃദ മണിയായപ്പോൾ അവിടുന്ന് തിരുക്കൊപ്പം കഴിച്ചുവെന്നു പേരുവരുത്തിയിട്ടു അമരേ ത്തിനിരുന്നു.

എളയതമ്പുരാൻ വിവരമെക്കൈ ഡാക്ടറെ അറി യിച്ചുവെങ്കിലും അയാൾക്കു അകത്തുകടക്കാൻ അനുവാ ദം കിട്ടിയില്ല. അവിടുത്തെ ശരീരസ്ഥിതിയെപ്പറ്റി അടിക്കടി റിപ്പോർട്ടുചെയ്യണമെന്നു കല്പൻസായ്പു കൃ ണ്ണരായരോടു ആജ്ഞാപിച്ചിരുന്നു. പകൽ വീണ്ടും വീ ണ്ടും എളയതമ്പുരാൻ അന്വേഷിക്കാനായി കൊട്ടാര ത്തിൽ എഴുന്നള്ളി; എന്നാൽ അകത്തു കടക്കാൻ അ വിടേയ്ക്കു ധൈര്യം ഉണ്ടായില്ല. പതിനൊന്നാമത്തെ തവണ ധൈര്യമവലംബിച്ചു് വാതുക്കൽവരെച്ചെന്നു് മഹാരാജാവിനെ കണ്ടു ഒന്നരണ്ടുവാക്കുകൾ നാംസാരി ച്ചശേഷം അദ്ദേഹം തിരിച്ചു എഴുന്നള്ളി.

രാത്രി പത്തുമണിയായപ്പോൾ അവിടുന്ന് ഭവരൂ പത്തിലുള്ള ലഘുവായ ഭക്ഷണം കഴിച്ചു പതിവുപോ ലെ പള്ളിക്കുറുപ്പിനു എഴുന്നള്ളി; പിന്നീടു് ഉണർന്നി ട്ടേ ഇല്ല. രാവിലെ മൂന്നുമണിക്കു ഭൃത്യന്മാരിൽ ഒരാൾ പതിവുപോലെ അകത്തുചെന്നുനോക്കിയപ്പോൾ, തി രുമനസ്സുകൊണ്ടു് ദിവംഗതനായെന്നു ഗ്രഹിക്കയാൽ ഓടിച്ചെന്നു് എളയതമ്പുരാനോടു് വിവരം ഉണർത്തി

ച്ച. കൊട്ടാരത്തിനു വെളിയിൽ ആളുകൾ കൂട്ടംകൂടി നിന്നിരുന്നു. എളയതമ്പുരാൻ കൊച്ചുകുട്ടിയെപ്പോലെ വാവിട്ടുകരഞ്ഞുപോയി; അമ്മരാണി തലമുടി അഴിച്ചിട്ടു ഉച്ചൈസ്കരം വിലപിച്ചു; നാട്ടുകാരും ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും ഭിന്നഭീനം ആക്രന്ദനം ചെയ്തു. നഗരം മുഴുവനും ജനാവലിയുടെ വിലാപധ്വനികൊണ്ടു മുഖരിതമായി.

നാട്ടുവാലായ്മ ആചരിക്കുന്നതിനു കടകളും അങ്ങാടികളും പബ്ലിക് ആപ്പീസുകളും എല്ലാം അടച്ചുപൂട്ടിയിട്ടു, എവിടെച്ചെന്നാലും തിരുമേനിയുടെ ഗുണഗണങ്ങളെ എണ്ണിയെണ്ണിപ്പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് ആബാലവൃദ്ധം ജനങ്ങൾ വിലപിക്കുന്നതേ കേൾപ്പാനുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ.

തിരുമനസ്സിലെ ആത്മാവു് ശ്രീപത്മനാഭന്റെ രൂപാഭങ്ങളോടു ചേർന്നു. അവിടുത്തെ ജീവിതം പരമാർത്ഥത്തിൽ ശ്രീപത്മനാഭയേശോഗാനമായിരുന്നു. ക്ഷാത്രധർമ്മത്തിൽ നിന്നുവരവണ്ണം വ്യതിചലിക്കാതെയും ഈശ്വരൻ പ്രണയലീലോടുകൂടി സമസ്തകർമ്മങ്ങളേയും അനുഷ്ഠിച്ചു, ജീവിച്ച ഈ തമ്പുരാൻ ഒരു രാജർഷിയായി ഗണിക്കപ്പെടുന്നതിൽ അതൃപ്തരായിരുന്നു അവകാശമില്ല. ജനങ്ങൾ തമ്പുരാനെ നരസിംഹാവതാരമെന്നും ശക്തൻതമ്പുരാനെനെന്നും ആണു് അക്കാലത്തു വിളിച്ചുവന്നതു്.

അദ്ധ്യായം ൭.

സപാതിതിരുന്നാരതന്മുരാൻ ഒരു രാജാവിന്റെ നിലയിൽ ജനകസദൃശനായിരുന്നുവെന്നു കഴിഞ്ഞ അദ്ധ്യായങ്ങളിൽനിന്നു വ്യക്തമാകുന്നു. എന്നാൽ അവിടുത്തെങ്ങും അറിഞ്ഞുകൂടാത്തവിദ്യകളില്ലായിരുന്നു. മാസ്തരവിദ്യയിൽപോലും അവിടുന്ന് നിപുണനായിരുന്നുവെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. സംഗീതത്തിന്റേയും സാഹിത്യത്തിന്റേയും ചോഷണാത്മം അവിടുന്ന് ചെയ്തിട്ടുള്ള പ്രയത്നങ്ങളെ വർണ്ണിച്ചു തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഒടുങ്ങുകയില്ല. ഭാരതഭൂമിയുടെനാനാഭാഗങ്ങളിൽനിന്നു വിദഗ്ദ്ധന്മാരെ അവിടുന്ന് ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി കൊട്ടാരത്തിൽ പാലിച്ചിരുന്നു.

വിദഗ്ദ്ധന്മാർ കവയോദ്യോഗം

ഗായകന്മാർ പരിഹാസകന്മാർ

ഇതിഹാസപുരാണജ്ഞന്മാർ

എന്നിങ്ങനെയുള്ള സപ്താംഗങ്ങളും സപാതിതിരുന്നാളിന്റെ രാജസഭയിൽ തികഞ്ഞിരുന്നു. വിദ്യയുടെ കാലദേശഭേദമില്ലാത്തതിനാൽ അവിടുന്ന് കേരളീയകലകളെ മാത്രമല്ല ചോഷിപ്പിച്ചത്. പാശ്ചാത്യജ്യോതിഷത്തിന്റെ പ്രചാരത്തിനായി അവിടുന്ന് സ്ഥാപിച്ച വേദാലയത്തെപ്പറ്റി മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ.

നാട്ടുവൈദ്യത്തിനെ നപോലെ പാശ്ചാത്യവൈദ്യത്തിനും യുനാനി വൈദ്യത്തിനും അവിടുന്ന് പ്രോത്സാഹനം നൽകി. പ്രസിദ്ധ ഭിഷ്കനഗരത്തിൽ നിന്നു ഒരു ഹക്കീം തിരുവനന്തപുരത്തു വന്ന് രാജകീയാതിഥിയായി വളരെക്കാലം താമസിച്ചുവത്രേ. ഷിയദാലിഖാൻ എന്നൊരു ഹക്കീമിനും തിരുവിതാംകൂറിൽ ഉദ്യോഗം നൽകുകയാൽ, അയാളുടെ വംശജന്മാർ ഇന്നും ഇന്നാട്ടിലുണ്ട്.

സംഗീതപ്രയോഗത്തിന് കേരളം ഒരു കാലത്തു പ്രസിദ്ധമായിരുന്നു. എന്നാൽ അതിനു അല്പതപൂർവമായ ഉണർച്ച നൽകിയതു ഈ തന്മൂലനാണ്. അവിടുന്ന് നാടകങ്ങൾ അവതാരമായി ഗണിക്കപ്പെടുന്ന ത്രാഗരാജനങ്ങളും സംഗീതശാസ്ത്രനിയമങ്ങളും അവിടുന്ന് നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള ഇരുപതിൽപരം വർണങ്ങളിൽ ചിലതു ഉത്തരദേശങ്ങളിൽപ്പോലും ഇപ്പോൾ പാടിവരുന്നുണ്ട്.

കഥാകാലക്ഷേപം എന്ന നവീനപന്ഥാവിനെ അവിടുന്നാണ് കേരളത്തിൽ ആദ്യമായി പ്രചരിപ്പിച്ചതു്. ഈ ആവശ്യത്തിലേക്കായി അവിടുന്ന് രചിച്ചുകൊടുത്ത പാശ്ചാത്യനവും അജാമളോപാഖ്യാനവും സാഹിത്യസംഗീതങ്ങളുടെ സമീചീനമായ സമ്മേളനം കൊണ്ടു അതിമനോഹരമായിരിക്കുന്നു. ഹരികഥാകാലക്ഷേപം നട്ടപ്പിൽവരത്തുനിന്നുവേണ്ടി അവിടുന്ന് തഞ്ചാവൂർ രാജാവിന്റെ സദസ്യരിൽ ഒരുവനായ അനന്തപത്മനാഭസ്വാമികളെ സഹകാരി

കളോടും മേളക്കാരോടും കൂടി വരുത്തി അവർക്കെല്ലാം യഥോചിതം ശമ്പളവും പതിച്ചുകൊടുത്തു. ഈ ഭാഗവതകളെ പ്രതിമാനം മഹാ രൂപ ശമ്പളം നൽകി. അന്നത്തേസ്ഥിതിക്കു ഈ ശമ്പളം വളരെ ചുരുക്കം ചില ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കുമാത്രമേ ലഭിച്ചുവന്നിരുന്നുള്ളൂ. ഈ പ്രസിദ്ധഗായകന്മാർക്കോകിലകണ്ഠർ, എന്തെങ്ങനെയും കല്പിച്ചുകൊടുത്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭക്തപടം വലിയകൊട്ടാരത്തെ ഇപ്പൊഴും അലങ്കരിക്കുന്നു.

ഹിന്ദുസ്ഥാനിഗാനപ്രയോഗത്തിൽ ചതുരനായ തഞ്ചാവൂർ രംഗയ്യങ്കാർ, വീണാവിദഗ്ദ്ധൻ ചേലാപുരം രാജനാഥരായർ, സാരംഗിയിൽ നിപുണനായ ചിത്താമണിഭാഗവതർ, തഞ്ചാവൂർ മേരുസ്വാമി, ത്യാഗരാജശിഷ്യനായ കന്നയാഭാഗവതർ ഇവരൊക്കെ സ്വാതിതിരുന്നാൾ മഹാരാജാവിന്റെ സംഗീതസദസ്സിലെ അംഗങ്ങളായിരുന്നു.

വിവിധഭാഷകളിൽ അവിടുന്ന് രചിച്ചിട്ടുള്ള കീർത്തനങ്ങൾക്കും പദങ്ങൾക്കും കണക്കില്ല. ഓരോ പാട്ടും എഴുതിത്തീർന്നാലുടനെ തിരുനസ്സുകൊണ്ടു അതിനെ പ്രസിദ്ധഗായകന്മാർക്കു അർപ്പിച്ചുകൊടുത്തുവന്നു. അതിലേക്കായി തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു നിരവധി പണം ചെലവാക്കിയിട്ടുള്ളതായി കണക്കുകളിൽ കാണുന്നു. ഈ പാട്ടുകൾക്കു ഇന്നു പ്രചാരക്കുറവുവന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതിന്റെ പ്രധാനകാരണം മലയാളികളുടെ ദേശാഭിമാനക്കുറവുമാത്രമാണു്.

തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാക്കന്മാർ അമൃതേന്ദ്രകൃഷ്ണവേദം കല്പിച്ചുണ്ടാക്കിയ പാട്ടുകൾ പാട്ടുക പതിവാണ്. പകൽ അമൃതേന്ദ്ര സമയത്തു കീർത്തനങ്ങൾമാത്രവും രാത്രി അമൃതേന്ദ്രസമയത്തു കീർത്തനങ്ങളും വർണ്ണനങ്ങളും പാടേണമെന്നാണ് ചുവമ്പ. ശ്രീപത്മനാഭസുപാമിക്ഷേത്രത്തിൽ രാജാക്കന്മാർ ഏഴുന്നൂറ്റുവോഴും ഉത്സവകാലത്തു ദേവവിഗ്രഹാഘൃഷ്ടനുള്ളിമുഖേനയും ഇന്നിന്ന കീർത്തനങ്ങൾ നാഗസപരത്തിൽ വായിക്കണമെന്നും ചട്ടമുണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഇതു ഒരു വലിയ അനുഗ്രഹമെന്നു പറയാതെ തരമില്ല.

നമ്മുടെ നാട്ടിൽ പ്രചരിച്ചിരുന്ന ഗാനരീതിസോപാനമാകുന്നു. ദേശീയരീതികൂടി നടപ്പിൽ വരുത്താൻ വേണ്ടി അവിടുന്ന് ത്യാഗരാജസുപാമികളുടെ ശിഷ്യരിൽ ചിലരെ നല്ലശമ്പളംകൊടുത്തു തിരുവനന്തപുരത്തു വരുത്തി താമസിപ്പിച്ചു. അങ്ങനെ വന്നവരിൽ ചിലരുടെ വംശജന്മാർ ഇന്നും തിരുവിതാംകൂറിലുണ്ട്. തിരുമനസ്സിലേയ്ക്കു ഇതുപോലെ തന്നെ ഹിന്ദുസ്ഥാനിമാർഗ്ഗത്തിലും പാശ്ചാത്യമാർഗ്ഗത്തിലും പ്രതിപത്തി ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നു കൊട്ടാരം ഗായകന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ മഹമ്മദീയസംഗീതജ്ഞന്മാരെയും ഒരു ചട്ടക്കാരനെയും നിയമിച്ചിരുന്നതിൽ നിന്നു മനസ്സിലാക്കാം.

സംഗീതത്തിനു വാദ്യം നൃത്തം ഗാനം എന്നു മൂന്നു അംഗങ്ങൾ ഉണ്ടല്ലോ. നൃത്തകലയുടെ പോഷണത്തിനായി അവടുന്ന് പ്രസിദ്ധഗായക കവിയായിരുന്ന ഭിക്ഷി

തരുടെ ശിഷ്യത്വമെന്നും ഹിന്ദിൽ വായനയിൽ അഭി
 തീയനെന്നായ വളിവേലു എന്ന നാട്യാചാര്യരെ വരു
 ത്തി. അദ്ദേഹം ഒരു പ്രസിദ്ധതലുങ്ക കവികൂടി ആയി
 രുന്നു. ഇത്തത്തിനു ഉപയോഗിക്കാനായിട്ട് സ്വാതി
 തിരുന്നാൾ തമ്പുരാൻ സംസ്കൃതത്തിലും മലയാളത്തി
 ലും ഒട്ടവളരെ പദങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. പദങ്ങളെല്ലാം
 ശ്രാഗാര സപ്രധാനങ്ങളാണെങ്കിലും കല്പിച്ചുണ്ടാക്കിയ
 ഇത്തരം ഗാനങ്ങൾക്കു ഒരു വിശേഷമുണ്ട്. വിരഹിണിയായ
 നായികയുടെ അവസ്ഥയെ തന്നിൽ ആരോപിച്ചു
 കൊണ്ടു അവിടുന്ന് നായകനായ ശ്രീ പത്മനാഭനോ
 ടു ചെയ്യുന്ന സങ്കടനിവേദനങ്ങളുടെ രൂപത്തിലാണ്
 എല്ലാ പദങ്ങളും നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നത്. ആ പദങ്ങ
 ളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒന്നായ 'പന്നഗേന്ദ്രശയനം' എന്ന
 ഗാനമലിക അവിടത്തെ സംഗീതശാസ്ത്രവൃൽപത്തിയു
 ടെ മൂർദ്ധാ ഭിഷികേതാദാഹരണമായി വിളങ്ങുന്നു. സ
 മർത്ഥനായ ഒരു സംഗീതവിദ്വാൻ രാത്രിമുഴുവനും പാ
 ടാൻ ഈ ഒരു ഗാനം മതിയാകും.

തിരുമനസ്സിലെ ഗാനങ്ങൾ എല്ലാം സാഹിത്യരസം
 തുല്യവുമാണ്. ഈ ഗാനങ്ങൾക്കു പുറമെ ഒട്ടവള
 റെ ശുദ്ധസാഹിത്യഗ്രന്ഥങ്ങളും അവിടുന്ന് രചിച്ചിട്ടുണ്ട്.
 തിരുവനന്തപുരത്തെ സാഹിത്യസഭസ്സിനെ അലങ്കരിച്ചി
 രുന്ന ഭാഷാകവികളും ചിലപ്പോഴായിരുന്നില്ല. അവ
 രിൽ കരീന്ദ്രൻ എന്നു ഖിരദനാമത്തോടുകൂടിയ കിളി
 മാന്ത്രി വിദ്വാൻകോയിത്തമ്പുരാനും ഇരയിമ്മൻതമ്പ
 യും പ്രത്യകം പ്രസ്താവയോഗ്യരാണ്.

ആകപ്പാടെ നോക്കിയാൽ സ്വാതിതിരുന്നാൾ തന്മൂലം കാലം തിരുവിതാംകൂറിനു ഒരു സുവർണ്ണദശതന്നെയായിരുന്നു. ചുരുങ്ങിയ ഭരണകാലത്തിനിടയ്ക്ക് പുണ്യസ്തുതിമയനായ ഈ തന്മൂലം സാധിച്ചിട്ടുള്ള മഹാകാര്യങ്ങൾ ഓർമ്മവോൾ നാം വിസ്മയപരവശമായി തീർന്നുപോകുന്നു. ഭാഷിണാത്യഭോജൻ, അഭിനവത്യാഗരാജൻ, നരസിംഹാവതാരം, ശക്തൻതന്മൂലം ഇത്യാദി നാമങ്ങളാൽ അവിടുന്ന് ഇപ്പൊഴും ഭക്ത്യാദരപരസ്സരം സംസ്കരിക്കപ്പെടുന്നു. ഈ മഹാനഭാവന്റെ പാവനനാമധേയം ലോകാവസാനംവരെ കേരളത്തിന്റെയും വിശേഷിച്ചു തിരുവിതാംകൂറിന്റെയും ജാജപല്യമാനമായ അഭിമാനസ്തംഭമായി പരിലസിക്കുന്നതാണ്.

